

עלון לבחורי ישיבה

בס"ד, חשוון תשפ"ד | גליון 5

מעמקים

מעובד מתוך שיעורי הרב יצחק שפירא

ראש ישיבת 'עוד יוסף חי'

בית יוסף
להבה
התחזקנו!

כיצד צריך להיראות המצור
והכיבוש בעזה על פי התורה?
מלחמת שמחת תורה • 3

מה הקשר בין המבול
לבעיות קשב וריכוז
מנוחה פנימית או גירויים חיצוניים • 6

מה הקשר בין זוגיות
לעבודת ה'?
עבודת ה' תמונה כללית • 20

י"ל על ידי ישיבת "עוד יוסף חי"

יצהר, ד.ג. אפרים, 4483100

058-4997466 | 02-9974666

misrad@odyosefchai.org.il

בית יוסף להבה

חשוון תשפ"ד

עלון חודשי - מעובד מתוך שיעורים של הרב יצחק שפירא

מערכת: עתי תור, יוסף חיים פרל

עריכה: יוסף ואהרון שטרן

לשמיעת שיעורים בקול הלשון: 073-3718149

אנחנו זקוקים לתרומה שלכם כדי להמשיך ולהחזיק את העלון.

עיצוב ועימוד: חותם צילה אנטמן 058-6071455

לתרומות, הערות, הארות, לקבלת העלון במייל וכן לקבלת חומרים נוספים:

עתי - 058-5277247 או במייל ataitor1@gmail.com

הקדמת המערכת

ברוך ה' אנו מוציאים לאור את עלון 'מעמקים' גליון מספר 5, מתוך שיעורים של הרב יצחק שפירא.

אנו כיהודים, מאמינים שה' מהווה את העולם מאין ליש כל רגע מחדש. כאשר ה' מהווה את העולם מאין ליש, בעומק של המציאות הוא נמצא ונוכח כל הזמן. במעמקים של הנפש ושל הבריאה כולה הקב"ה שוכן, מחכה ומצפה שנחשוף ונגלה אותו. אם רק נעמיק מספיק בכל פרט, נוכל למצוא ולהרגיש את הקב"ה. כיצד אנו עושים זאת? אם נאמץ את זווית ההסתכלות של ה' על העולם נגלה שהמציאות אינה כה אטומה, אלא כל כולה בעצם ביטוי של ה' במציאות שכביכול מרגישה נפרדת ממנו.

בחוברת שלפניכם ישנם מאמרים בחסידות בנגלה ובתורת הנפש. המאמרים לא מוגהים על ידי הרב, אך מנסים לשמור על הסגנון והעומק של שיעוריו. ההתבוננויות בדרך החסידות על נושאים שונים בתורתנו הקדושה מגלה עומק לפנינו מעומק, וחיבור חזק של התורה לחיים האישיים שלנו. אז קדימה, אתם מוזמנים לצלול איתנו... למעמקים!

המאמר הראשון נכתב בהקשר **למלחמה הקשה** שנפתחה בשמחת תורה.
המאמר השני קשור לתחילת זמן חורף **וללימוד תורה מתוך ריכוז. המאמר בנגלה** עוסק בהלכות מלחמה - ודן על היחס בין חיוב **רוח רביעית** ובין מצוות **הריגת כל זכר במלחמה, המאמר הרביעי** פותח את **פרק ב' בתניא. המאמר החמישי** מספר קצת רקע על ספר נהלך ברגש, **והמאמר השישי מתוך נהלך ברגש**, מסביר את מבנה הספר באופן כללי. **המאמר השביעי** מסיים את סדרת **כיבוד הורים. המאמר השמיני** - מדור **סיפורי צדיקים. המאמר האחרון** לכבוד זמן חורף נותן פרוץ שלם על **תענוג בלימוד התורה.**

אנו מודים למורנו ורבנו הרב **יצחק גינזבורג** שליט"א שאת מימיו אנו שותים. פקודי ה' ישרים משמחי לב' - תקוותנו שהעיון בחוברת יוסיף לקורא חיות בקשר עם ה', עד שירגיש בחוש שה' רוצה בו ושמח בו ובתורה והמצוות שלו. לקבלת חומרים נוספים או דיונים על המאמרים שנכתבו - מוזמנים ליצור קשר: עתי תור 0585277247. או במייל ataitor1@gmail.com

תוכן עניינים

3. .... מלחמת שמחת תורה - מה התורה אומרת? .....
6. .... מנוחה פנימית או גירויים חיצוניים? .....
9. .... רוח רביעית והריגת כל זכר .....
14. .... תניא פרק ב (1) .....
- על קונטרס ההתפעלות
18. .... והספר 'נהלך ברגש' מתוך השו"ת .....
20. .... עבודת ה' - תמונה כללית מתוך ספר נהלך ברגש .....
26. .... כיבוד הורים 4 .....
30. .... אל תפחד לשבור! .....
33. .... תענוג בלימוד תורה .....

מלחמת שמחת תורה - מה התורה אומרת?

כוחי ועוצם ידי

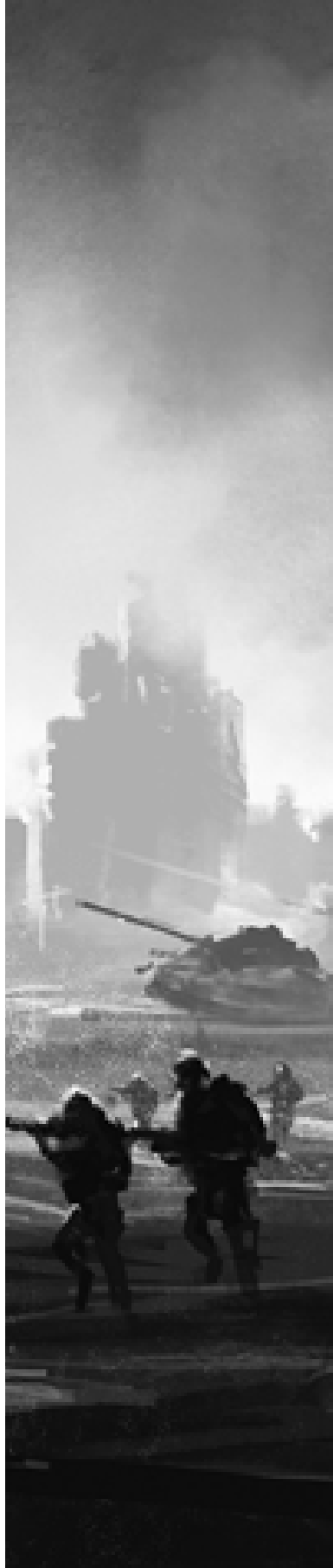
בשעה 6:43 בבוקר, ביום שבת ושמחת תורה, החל חמאס לשגר אלפי רקטות לעבר מדינת ישראל. בחסות ירי הרקטות חדרו כאלף מחבלים פלסטינים לשטח ישראל, בין השאר בסירות דרך הים, באמצעות מצנחי רחיפה, מצנחים ממונעים ופיצוץ והריסת גדרות ומחסומי הגבול של צה"ל, כשהם רכובים על טנדרים ואופנועים. המחבלים נכנסו למעל 20 יישובים בעוטף עזה, ופתחו במתקפת פתע שכללה בין היתר מעשי טבח וחיטפות של אזרחים מיישובי עוטף עזה. צה"ל הופתע לחלוטין מהמתקפה.

אכן זו לא הפעם הראשונה. כמה ימים לפני פרוץ המלחמה בהתוועדות שמחת בית השואבה בישיבת 'עוד יוסף חי' דיבר הרב יצחק גינזבורג שליט"א על הכשלים שהיו לפני חמישים שנה במלחמת יום הכיפורים. "דבר פשוט וידוע לנו", אמר בפני מאות המשתתפים, "שהמקור של כל הלא-מתוקן כאן במדינה זה שאומרים כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה". "אם אומרים כוחי ועוצם ידי", הסביר, "יש שלושה שהם נופלים חזק", ראש הממשלה, הרמטכ"ל וגם המודיעין, "הכל נופל, הכל מתמוטט מתוך היכוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה".

כאשר מנהיגי המדינה בטוחים בכוחם, הם מייחסים לשכלם כוח ועוצמה שלא קיימים, וכך הם לא מסוגלים להיות ריאליים. הביטחון בה' מאפשר לאדם לגשת לתפקידו בענייניות, ולראות את המציאות הפשוטה כמו שהקב"ה ברא אותה ואוהב אותה, ולהיות ריאלי. פעמים רבות הנטייה להסתמך על הכוח העצמי ולא לבטוח

1. במאמר זה ישנם חלקים המקבילים למאמר בנגלה 'הריגת כל זכר ורוח רביעית': מאמר זה עוסק בזווית מעשית יותר ואילו במאמר שם הדברים נידונו באריכות יותר ומזווית הלכתית יותר.

(גם במאמר שם הורדנו את ההערות כך שחסרים הרבה מקורות הלכתיים, למאמר המלא ניתן לפנות למערכת במייל ataitor1@gmail.com)

משוח מלחמה להזהיר את הלוחמים ולהדריך אותם ללחום בהתאם לתכונות האויב.

כאשר מתבוננים בסדר הדברים שאומר הכהן ללוחמים אנו רואים שזה הנושא בו פותח הכהן את נאומו, ורק בהמשך הוא עובר לחיזוק העם מפחד האויב. המחשבה הפשוטה אמנם אומרת שהסרת הפחד של הלוחמים הוא הקשה ביותר, ולכן בו צריך לפתוח. אך מסדר הדברים עולה שהתורה רואה את הדברים אחרת. הסרת הפחד זוהי אמנם משימה קשה, אבל עוד יותר קשה ללוחם היהודי להפנים שהאויב העומד מולו כל כך שונה ממנו, ולכן בכך יש להתחיל.

הכהן הוא איש חסד, והוא המסמל את הנטייה של עם ישראל להסתייג ממידת הגבורה. מסיבה זו התורה רוצה שדווקא הוא יאמר ללוחמים את הדברים הללו. רק כך יהיה מובן בצורה מוחלטת שבמלחמה מול האויבים שלנו אין שום מקום לרחמים, ומידת החסד בעצמה אומרת שעלינו לנהל את המלחמה בתוקף ובגבורה.

אכן, כאשר התורה מדריכה להילחם ללא רחמים, היא לא מתכוונת שעלינו להתאכזר על האויבים גם כאשר ייגרם לנו מכך נזק. בזמננו ישנם הסכמים בינלאומיים על צורת הלחימה, ובמידה ונתנהג באכזריות המתאימה לעולם העתיק דעת הקהל העולמית תהיה כולה נגדנו ונשלם על כך מחיר כבד. התורה מלמדת אותנו שעלינו להילחם ביעילות הכי גדולה ללא שיקולים מוסריים, ולכן עלינו לבחון קודם כל מה אנו מוכרחים לעשות כדי להגן על עצמנו (וכאן איננו מתחשבים כלל בדעת הקהל העולמית), ולאחר מכן נבדוק

בה' נובעת מהמחשבה שהתורה לא מסוגלת להיות ממשית ולהנהיג את המציאות בפועל. בעומק יותר, הנטייה הזו נובעת מהמחשבה שהקב"ה לא מספיק ממשי כדי להתלבש במציאות ולהנהיג אותה.

תיקון המצב הוא על ידי העסק בדברי תורה, בלימוד הדרכת התורה כיצד עלינו לנהל את המציאות, מתוך אמונה וביטחון בה'.

מה התורה אומרת

כאשר עם ישראל יוצא למלחמה באויבים, מתכנסים כל הלוחמים לשמוע את נאומו של הכהן משוח מלחמה לפני היציאה לקרב. ואלו הם דבריו:

"ואמר אלהם שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויבכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם".

חז"ל מסבירים לנו את משמעות הדברים:

ואמר עליהם: "שמע ישראל וגו' על אויביכם" - ולא על אחיכם, לא יהודה על שמעון ולא שמעון על בנימין, שאם תפלו בידם - ירחמו עליכם... על אויביכם אתם הולכים, שאם תפלו בידם - אין מרחמין עליכם.

לפני שיהודי יוצא למלחמה, הוא מוכרח לעקור מתוכו תפיסה לא נכונה. כיוון שיהודי הוא רחמן מטבעו, הוא נוטה לחשוב שגם אצל האויב שעומד מולו ישנה רחמנות. ליהודי קשה להעלות על הדעת שישנם אנשים אכזריים בעצם טבעם, ולכן הוא עלול להתנהג איתם באיפוק במקום להילחם בהם בתוקף. כדי לפתור את הבעיה הזו באה ההדרכה של כהן

הקהל העולמית ולמצוא דרך שבה ייפגעו כמה שפחות תושבים שלא רוצים לפגוע בנו כל עוד אנחנו לא נפגעים מכך. שוב, איננו חושבים לעשות כך משיקולים של מוסר (מכך הזהירה אותנו התורה) אלא משיקולי תועלת ענייניים².

לאור זאת הדרך המתאימה להדרכת התורה היא שתינתן לכל

פרט באוכלוסיה שברצועת עזה האפשרות לבחור האם הוא משתייך לצד שרוצה לפגוע בנו או לצד שרוצה להיכנע. מי שבחר להיכנע ולא לפגוע בנו - לא נפגע בו, ומי שבחר

להשתייך לצד הרוצה לפגוע בנו - עלינו לפגוע בו ולהרוג אותו בכל דרך. לשם כך יש להכשיר מראש שטח איסוף, ולאפשר למי שרוצה להיכנע להגיע אליו, ולהפציץ את כל מי שבחר לא להיכנע. כמו כן יכינו מראש 'מסדרונות מילוט' אותם לא יפציצו, כך שגם תוך כדי ההפצצה תהיה אפשרות להגיע לשטח האיסוף ולהיכנע.

כיצד אנו יכולים ליצור דרך פעולה שתהיה מתאימה גם להסכמים הבינלאומיים.

המערכה מול עזה

המלחמה שאנו נמצאים בעיצומה דורשת חיסול מהיר של כל המחבלים והרוצים לפגוע בנו. החיסול הזה לא יכול להתבצע על ידי כניסה קרקעית לשטח רצועת עזה, שכן

כניסה כזו תיתקל בהתנגדות קשה שתגבה קורבנות, וכן כניסה כזו בהכרח לא תאפשר השגת המטרה עד תומה, שהיא חיסול כל המחבלים והרוצים לפגוע בנו. לכן על החיסול הזה להיעשות על ידי ירי

והפצצה ו'כתישה' של רצועת עזה מהאוויר.

כאן אנו ניגשים לשאלה כיצד נתנהג מול התושבים בעזה שלא רוצים לפגוע בנו. קודם כל חשוב שיהיה לנו ברור שכדי להציל עצמנו מסכנה אנו יכולים וחייבים לפגוע גם בחפים מפשע (עיון בתורת המלך חלק א, פרקים חמישי ושישי), ובכל זאת נכון בהחלט להתחשב בדעת

**כיוון שיהודי הוא רחמן מטבעו,
הוא נוטה לחשוב שגם אצל האויב
שעומד מולו ישנה רחמנות.
כדי לפתור את הבעיה הזו באה
ההדרכה של כהן משוח מלחמה
להזהיר את הלוחמים ולהדריך
אותם ללחום בהתאם לתכונות
האויב**

2. ואכן כך מתייחסים להסכמים הבינלאומיים בקרב אומות העולם, כהסכמים שנובעים משיקולי תועלת כך שהכוח יהיה מחולק בשווה בין המדינות, ולא כאמת מידה לצדק ומוסר.

מנוחה פנימית

או גירויים חיצוניים?

אנו לומדים ממי המבול שכאשר אנו שטופים בגירויים חיצוניים, אנחנו בעצם 'מתים' וחסרי חיות. איך נכנסים לתיבה ומוצאים מנוחה פנימית? על פרשת נח ולימוד ללא עזרים חיצוניים.

כפי שמוסבר במקומות רבים בחסידות, העונשים של הקב"ה הם לא זעזוע חיצוני שנועד להפחיד ולאיים אלא הם תוצאה מתבקשת ושיקוף של החטא הגורם לעונש. הדבר נכון גם ביחס לעונש המבול. דור המבול היה שטוף בגירויים חיצוניים³, והמבול ממחיש את העובדה שכאשר האדם מסובב בגירויים זה מטביע אותו, ומונע ממנו את היכולת לחיות בצורה עצמאית. אדם כזה מתרגל לכך שרק גירויים חיצוניים יכולים להחיות אותו, וממילא הוא כאילו מת וחסר חיות מבפנים.

לעומת זאת נח הוא אדם שידוע להיכנס אל התיבה, כלומר לחיות מתוך השקט הפנימי שבו, ללא צורך בגירויים חיצוניים. הוא לא מחכה לגירויים חיצוניים שיחיו אותו, אלא מאתגר את עצמו ועובד ומפעיל את עצמו. כמו שאומרים חכמינו שנח ומשפחתו עבדו קשה כדי לטפל בכל החיות שבתיבה בזמן המבול.

3. כך אנו לומדים מדברי חז"ל ש"השחית כל בשר את דרכו על הארץ" זו הוצאת זרע לבטלה. וכך נראה גם מההקשר, שכן פסוק זה מופיע מיד אחרי הפסוקים המדברים במפורש על הנושא הזה: "ויהי כי החל האדם לרוב על פני האדמה ובנות יולדו להם, ויראו בני האלהים את בנות האדם כי טבת הנה ויקחו להם נשים מכל אשר בחרו". לפי ההבנה הזו יש לבאר שכוונת הכתוב במילים "ותמלא הארץ חמס", היא שהם היו חוטפים נשים של חבריהם (כמש"כ רבי'ע שם), או שעצם הוצאת הזרע לארץ היא כמו לחמום את הנשים. במילים אחרות, אפשר לפרש את הפסוק כמרמז לשני חטאים: או שהם לקחו נשים לא בשביל ליצור קשר אלא בשביל להוציא את התאוה שלהם, או שבמקום ליצור קשר עם אישה כמו שצריך הם השחיתו את הזרע על הארץ.

מנוחה פנימית

הממריצה מפעילה אותו מבפנים. כך, במקום שהוא יחפש גירויים בהתעסקות חיצונית או בהפרעות, או בחלומות - התרופה ממריצה ומפעילה אותו מבפנים, ועונה לו על הצורך בגירויים.

אמנם הרבה פעמים התרופות פותרות את הבעיה המקומית, ועוזרות לאדם ללמוד בשיעור או להצליח במבחן או להשתלב בחברה; אבל מבחינת התפיסה, התרופות הללו לא מוציאות את האדם מהתפיסה השגויה, אלא ממשיכות באותה תפיסה. התרופות לא אומרות לאדם שעליו לחפש שקט פנימי, ולא להישטף בגירויים, אלא להיפך, הן מרגילות את האדם שהוא לא יכול לחיות ולהשתלב בחברה בצורה טובה ללא גירויים, כלומר תרופות.

מבן נה לבן אברהם

כאמור, האדם צריך לחפש בתוכו את נקודת המנוחה הפנימית. את המקום בו הוא יכול ורוצה לחיות ולאתגר ולהפעיל את עצמו ללא גירויים חיצוניים. בשביל שהאדם יהיה בן נח, הוא חייב לרצות לחיות, ולא לתת לעצמו להישטף בזרם המבול.

אמנם הרצון לחיות כבן נח הוא לא מספיק. זהו רצון סתמי, ללא טעם. האדם רוצה לחיות, אבל זהו רצון עיוור, שקיים באדם מכח היותו קיים, והאדם חש אותו כדחף, כרצון אינסטינקטיבי, ולא כרצון שמישהו בחר בו.

לאחר שהאדם הוא בן נח, כלומר הוא רוצה לחיות, הוא גם מחפש שהרצון הזה לא יהיה סתמי. החיפוש הזה שייך לאברהם אבינו, שלא מסתפק בעולם קיים, אלא מחפש מיהו

כלומר, כאשר אדם שטוף בגירויים חיצוניים מצד אחד הוא מאוד פעיל, כי הוא נסחף אחרי הגירויים, ומצד שני הוא נח, כי מצד עצמו הוא לא עושה כלום. בצורה הזו גם המנוחה לא טובה וגם הפעילות לא טובה. הפעילות לא טובה כי היא לא פעילות של האדם אלא של גורמים חיצוניים שמפעילים וממריצים אותו, וממילא גם המנוחה לא טובה, כי היא מבטאת חוסר חיות.

לעומת זאת כאשר האדם 'נכנס לתיבה', ולא מחפש להישטף בזרם של הגירויים, גם אצלו יש מנוחה ופעילות. מצד אחד הוא מאוד פעיל, כי הוא מאתגר את עצמו ומפעיל את עצמו ועובד כל הזמן, אבל מצד שני זה רק מראה שהוא חי מתוך נקודת מנוחה פנימית, כי הוא חי את החיים שלו, בלי שגירויים יפעילו וירעישו וישטפו אותו כל הזמן.

גם התרופות הגירויים חיצוניים

כיום, הסוכרים והמסכים, ששוטפים אותנו בגירויים חיצוניים, גורמים לנו להפרעות קשב וריכוז. קשה לאדם להתרכז מצד עצמו, כי הוא כל הזמן רוצה שמישהו או משהו אחר יפעיל אותו. אבל לא רק הסוכרים והמסכים שוטפים את האדם בגירויים חיצוניים, אלא אפילו התרופות שנותנים כיום להפרעות קשב וריכוז - גם הן מגרות את האדם ולא מאפשרות לו להיות במנוחה פנימית.

הריטלין וסוגיו הן תרופות ממריצות. האדם נמצא במצוקה כי הוא מחפש גירויים, והוא לא יכול לחוש חיות ללא גירויים, והתרופה

אם כן, אברהם אבינו הוא השלב הבא המתבקש לאחר נח, ולכן פרשת נח מסתיימת בלידת אברהם אבינו. החיפוש של אברהם אבינו את ה' הוא הסוף של פרשת נח; הבחירה של ה' באברהם היא כבר הפרשה הבאה, פרשת לך לך.

'בעל הבירה'. כאשר האדם מחפש שהחיים שלו לא יהיו סתמיים, והרצון שלו לחיות לא יהיה רצון עיוור - הוא בעצם מחפש את הקדוש ברוך הוא. הקדוש ברוך הוא בורא את האדם ובוחר בו ורוצה אותו, ובכך הוא עושה את הרצון של האדם לחיות מרצון עיוור לרצון בחירי. האדם לא רוצה לחיות סתם, אלא רוצה לחיות כי ה' רוצה בזה.

אפשר לקבל גם במייל!

לקבלת העלון במייל אפשר לפנות

בסמס 058-5277247

או במייל ataitor1@gmail.com

רוח רביעית והריגת כל זכר

א. המצווה להילחם באויב עד שהוא נכנע

כתוב בתורה שכאשר נלחמים באויבים אפשר לעשות עליהם מצור: "ואם לא תשלים עמך ועשתה עמך מלחמה וצרת עליה" (דברים כ, יב). מצור פירושו להפסיק את אספקת האוכל והמים והתרופות לעיר, וכפי שאומר הספרי (פסקא ר) על הפסוק (ומובא ברש"י) "אף להרעיבה אף להצמיאה אף להמיתה במיתת תחלואים".

לא רק שמותר להילחם, אלא שאף רצוי או צריך לעשות זאת. וכפי שכותב רש"י שם בשם הספרי, שאם לא נעשה מצור על העיר שבה אנחנו נלחמים, בסופו של דבר היא תילחם בנו: "הכתוב מבשרך, שאם אינה משלמת עמך, סוף שהיא עושה עמך מלחמה, אם תניחנה ותלך". ולעומת זאת אם תילחם בעיר כפי מה שכתוב בתורה "ונתנה ה' אלקיך בידך - אם עשית כל האמור בענין סוף שה' נותנה בידך". השאלה אם ננצח או לא תלויה ברצון ה', ובשביל לנצח עלינו להילחם כפי מה שכתוב בתורה.

כאשר מחליטים לעשות מצור ולהילחם בעיר מסוימת או מקום מסוים, גם אם חלק מאנשי העיר רוצים לעשות איתנו שלום - אין זו סיבה להפסיק את המצור. וכמו שכתוב בספרי "והיה אם שלום תענך - יכול אפילו מקצתן? תלמוד לומר "ופתחה לך", כולה ולא מקצת". בשביל שיהיה נחשב שהעיר עשתה איתנו שלום, זו חייבת להיות החלטה של העיר בכללה, ולא של יחידים בתוכה.

כמובן, אם יחידים מתוך העיר יברחו אלינו, וירצו לעשות איתנו שלום, אין מניעה לקבל אותם, אלא שזה לא נקרא שהעיר רוצה לעשות איתנו שלום.

* מפאת קוצר היריעה הורדנו את ההערות ממאמר זה, כך שבמידה רבה העיקר חסר מן הספר.

כיצד מסתדרים שני הציוויים הללו זה עם זה? הרי אם נשאיר רוח רביעית פתוחה - יוכלו הזכרים לברוח, ואיך נוכל לקיים את מצוות הריגת כל זכר?

התשובה היא, שהתורה מצווה להרוג כל זכר שלא ברח דרך הרוח הרביעית שנשארה פתוחה. כלומר אנו מצווים להתנהג ברחמים כלפי אויבינו ולתת להם לברוח (גם בשביל שלא ילחמו נגדנו), ויחד עם זה אנחנו מצווים להתנהג באכזריות לאויבינו ולהרוג כל זכר שלא ברח.

בדומה לכך נכתב בתחילת הדברים על מצור: כאשר נלחמים בעיר, התורה אומרת לעשות עליה מצור עד שהיא תיכנע, ופירושו של דבר הוא שעושים עליה מצור באכזריות, גם אם כל מי שנמצא בה ימות ברעב ובצמא ובמיתת תחלואים. אבל יחד עם זה מתנהגים גם ברחמים, ומשאירים רוח רביעית פתוחה, בשביל שמי שרוצה לברוח יוכל לברוח. כלומר הורגים במצור את כל מי שלא נכנע וברח.

התורה מצווה אותנו להשאיר רוח רביעית פתוחה, ולהרוג את כל מי שלא ברח דרכה. כלומר **עלינו** מוטל להרוג כל זכר, **ועליהם** מוטל לשנות את מעשיהם, ולהיכנע או לברוח, על מנת שלא נהרוג אותם. רק זכר ששינה את מעשיו באופן פעיל, והחליט שהוא לא רוצה להילחם בנו יותר, ונכנע או ברח - רק אז אנחנו לא מצווים להרוג אותו. כיוון שעליהם מוטל לשנות את מעשיהם ולברוח, התורה ציוותה אותנו לאפשר להם לעשות זאת. לכן פשוט שאם ישנם כאלה שרוצים להילחם בנו, והם רוצים לברוח כדי להילחם ולא כדי לצאת

ב. המצווה להרוג כל זכר

במלחמת שבעת עממי כנען, או במלחמת עמלק, עם ישראל מצווה להרוג את כולם, כמו שכתוב "לא תחיה כל נשמה". לעומת זאת בשאר המלחמות אנחנו מצווים להרוג את הזכרים אבל לא מצווים להרוג את הנקבות ואת הילדים.

וכפי שאומרת התורה "ונתנה ה' אלקיך בידך, והכית את כל זכורה לפי חרב" (דברים כ, יג). וכן פוסק הרמב"ם "והורגים כל הזכרים הגדולים" (הלכות מלכים ו, ד).

אם כן, התורה אומרת להרוג כל זכר, ופירושו של דבר שצריך להרוג את כל הזכרים הגדולים, ולא רק את מי שנלחם בנו בפועל.

ג. המצווה להשאיר רוח רביעית

יחד עם המצווה להרוג כל זכר, ישנה מצווה לעשות את המצור משלושה כיוונים בלבד, ולהשאיר את הרוח הרביעית פתוחה. וכמו שכותב הרמב"ם (מלכים ו, ז): "כשצריך על עיר לתפשה אין מקיפין אותה מארבע רוחותיה אלא משלש רוחותיה, ומניחין מקום לבורח ולכל מי שירצה להמלט על נפשו. שנאמר "ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה", מפי השמועה למדו שבכך צוהו".

באופן פשוט, במלחמת עזרת ישראל מיד צר אין מי שיגיד שלא צריך להשאיר רוח רביעית.

ד. איך מסתדרת מצוות השארת רוח רביעית עם מצוות הריגת כל זכר?

יחד עם מצוות השארת רוח רביעית, אנחנו מצווים גם להרוג כל זכר, ולא לרחם עליו.

התכוונה. אלא מצוות השארת רוח רביעית נוהגת גם תוך כדי המלחמה, ומי שבוחר לשנות את דרכיו ולא להילחם איתנו ולברוח למקום אחר - אנחנו לא מצווים להרוג אותו.

ה. פיקוה נפש

מצוות הריגת כל זכר, או מצוות השארת רוח רביעית, אינן משלוש עבירות החמורות שיש למסור עליהן את הנפש.

אם נראה לנו שאם נשאיר רוח רביעית זה עלול לפגוע בחיי יהודים - לא נשאיר רוח רביעית, שכן

אין מצווה למסור על כך את הנפש. וכן לאידיך גיסא: אם נראה לנו שהמצווה להרוג כל זכר עלולה לעלות בחיי יהודים, שכן היא תאריך את המלחמה ואת הסכנות, או כי יקומו עלינו מהאומות לפגוע בנו, או כל סיבה אחרת - לא נהרוג כל זכר, שכן אנחנו לא מצווים למסור על כך את הנפש.

ו. התישבות בהסכמים בין לאומיים

כפי שנכתב לעיל, אין מצווה למסור את הנפש על מצוות הריגת כל זכר, כשם שאין למסור את הנפש על השארת רוח רביעית, ולכן כשם שאין לפתוח רוח רביעית אם זה יבוא על חשבון חיים של יהודים, כך אין להרוג כל זכר אם זה יבוא על חשבון חיים של יהודים.

ההסכמים הבין לאומיים כיום לא מאפשרים להרוג כל זכר. אם לא נשים את לבנו כלל להסכמים הבין לאומיים, יכול להיות שזה יגרום שחלק מהאומות ילחמו נגדנו, וחלק

ממעגל הלחימה - הם עדיין כלולים במצוות הריגת כל זכר.

כלומר, המצווה להשאיר רוח רביעית פתוחה אין פירושה שאנחנו אחראים לברור את מי שלא רוצה להילחם מתוך האוכלוסייה, ועלינו מוטל לדאוג שהוא לא ייפגע. אנחנו מצווים להרוג כל זכר, ויחד עם זאת לדאוג שאנחנו לא נהיה אלו שמונעים מהאויב לשנות את דרכיו ולברוח. גם אם חלק מאוכלוסיית האויב

מונע מהאחרים לברוח - אנחנו לא מצווים לברור את מי שלא רוצה להילחם בנו, אלא

רק לפתוח אפשרות להיכנע או לברוח. כמובן, אם אנחנו יכולים להילחם במי שמפריע להם לברוח, ולאפשר למי שרוצה לשנות את מעשיו להיכנע או לברוח - בוודאי שטוב לעשות זאת.

האם יש שלב שבו צריך לסגור גם את הרוח הרביעית?

מצוות השארת רוח רביעית נוהגת תוך כדי המלחמה עצמה, שהרי המצווה היא שתוך כדי עשיית המצור, שהוא וודאי חלק מהמלחמה, עלינו להשאיר רוח רביעית, ולתת למי שרוצה לברוח. האם יעלה על הדעת, שכאשר אנחנו נכנסים לעיר ומתחילים להילחם בפועל, אנחנו מצווים לסגור את הרוח הרביעית כחלק ממצוות הריגת כל זכר? כלומר האם יעלה על הדעת שאסור לנו לפתוח במלחמה כל עוד לא סגרנו את הרוח הרביעית, שכן כאשר אנחנו מתחילים במלחמה, אנחנו מצווים בהריגת כל זכר, ואסור לנו לתת לזכרים לברוח? לא מצינו דין כזה, ונראה רחוק לומר שזה מה שהתורה

השאלה אם ננצה או לא תלויה ברצון ה', ובשביל לנצה עלינו להילחם כפי מה שכתוב בתורה

רק דבר ה' כפי שהוא בא לידי ביטוי בתורה יכול לקבוע מה צודק ומה מוסרי, ורק התורה היא קנה המידה שלנו לצדק ולמוסר. כלומר אם בתורה יש מצוות הריגת כל זכר - זה הדבר המוסרי ביותר שקיים, ואין הכוונה כאן לומר שההסכמים הבין לאומיים הם אמות המידה למוסר.

אבל מכל מקום, אף על פי שההסכמים הבין לאומיים לא מיועדים וגם לא מתיימרים לקבוע אמות מדה של

רק דבר ה' כפי שהוא בא לידי ביטוי בתורה יכול לקבוע מה צודק ומה מוסרי, ורק התורה היא קנה המידה שלנו לצדק ולמוסר

צדק, הם כלי נשק יעיל ומוצלח להפחתת הרוע והאכזריות בעולם, ולכן הם מוסריים ואנחנו שמחים שהם קיימים.

אם נתייחס להסכמים הבין לאומיים כאל מקור הצדק - זה יגרום לנו להתנהג בחוסר צדק ולעשות עוולות, שכן ההסכמים הבין לאומיים לא משקפים צדק. עלינו להתייחס להסכמים הבין לאומיים כפי שהם - הם כלי נשק טוב ויעיל להפחתת הרוע, אף על פי שהם לא יכולים להגיד מי צודק, אם נשים לב שההסכמים הבין לאומיים אומרים 'אנחנו לא יכולים לדעת מי צודק ומה מוסרי, ולכן כולם צריכים להתנהג כך וכך בשביל להפחית את הרוע, ומי שלא יתנהג כך נטיל עליו סנקציות' - הם אכן יוכלו להיות כלי נשק טוב להפחתת הרוע והאכזריות.

כשם שבכל כלי הנשק אנחנו משתדלים להיות יעילים יותר ומתוחכמים יותר מאשר אויבינו, כך גם בכלי הנשק הזה, שהוא דעת קהל עולמית נגד כחניות ורוע, עלינו להיות יעילים ומתוחכמים יותר מאשר אויבינו,

מהאומות לא יעזרו לנו, ובסופו של דבר נפגע בחיי יהודים במקום להציל אותם. אם זוהי המציאות, והריגת כל זכר תפגע בחיי יהודים, אנחנו לא מצויים להרוג כל זכר, כפי שנכתב.

אין הכוונה רק לומר "אונס רחמנא פטריה", כלומר שהיינו מעדיפים שלא יהיו את ההסכמים הבין לאומיים, וכן נוכל לקיים את מצוות

הריגת כל זכר, אלא שאנחנו לא יכולים. ההסכמים הבין לאומיים הם הנשק היעיל ביותר כיום נגד רוע, אכזריות

וכחניות, וכיום גם אדם או אומה רעים מאוד, צריכים לשקול את מעשיהם ביחס להסכמים הבין לאומיים, ולרסן את עצמם, אם קצת ואם הרבה, בגלל ההסכמים הללו. ממילא ההסכמים הללו מצילים חיי יהודים, ואנחנו שמחים שהם קיימים.

לכן לא שייך לומר שאנחנו עצובים על כך שיש הסכמים בין לאומיים, שמצילים חיי יהודים, והיינו מעדיפים שלא יהיו את ההסכמים הללו ונקיים את מצוות הריגת כל זכר, אף על פי שזה יפגע ביהודים.

עיקר הבעיה בהתייחסות הנפוצה להסכמים הבין לאומיים, היא שמתייחסים אליהם כאילו הם הצדק והם אמת המידה למוסר. ההתייחסות הזו לא יכולה להיות נכונה, שכן ההסכמים לא אומרים ולא יכולים לומר מי האשם בפתיחת המלחמה, ומי מבין שני הצדדים הוא הצודק. להיפך, כחם של ההסכמים הוא בכך שהם קובעים חוקים כאלו שחלים על כל צד במלחמה, בין אם הוא צודק ובין אם לא.

מדובר, כאשר אומרים שאנחנו שמחים שיש את ההסכמים הבין לאומיים. אבל הרעיון מצד עצמו, לעשות הסכמים בין לאומיים שירסנו את הרוע והכחניות הוא טוב וגם מצליח.

ז. יישום העקרונות בצורה מעשית

כאשר באים להילחם במקומות שבהם יש אוכלוסייה שנלחמת בנו, כמו עזה, ג'נין, אום אל פאחם וכדומה, עלינו להילחם בהם עד שאין בהם יותר אנשים שרוצים להילחם בנו, שהרי אנחנו מצווים להרוג כל זכר בזמן מלחמה.

הריגת כל הרוצים להילחם בנו לא יכולה להתבצע על ידי עירבוביה בין האוכלוסייה הרוצה להיכנע לאוכלוסייה שלא רוצה להיכנע. לכן עלינו לעשות שלוש פעולות במקביל:

א. להכשיר שטח איסוף למי שרוצה להיכנע. השטח הזה יוכשר ויפוקח בצורה שלא תתן שום אפשרות לפעולות של טרור והסתה או תמיכה ועידוד בפעולות הפוגעות בנו, ויאפשר למי שבוחר להיכנע לשהות בו בלי להינזק.

ב. ניתוק העיר מאספקה של מים, אוכל, חשמל, תרופות וכו'. גם אם בשל כך יהרגו גם נשים וילדים (ולא רק זכרים גדולים) - כך כתוב בספרי "וצרת עליה - אף להרעיבה ולהצמיאה ולהמיתה מיתת תחלואים".

ג. להילחם על מנת להרוג את כל מי שרוצה להילחם בנו. תוך כדי הלחימה להשאיר 'מסדרונות מילוט' שיאפשרו להגיע למקום האיסוף של מי שרוצה להיכנע. במדת האפשר נשתדל לדאוג שכל מי שרוצה לברוח יוכל לעשות זאת.

ולהשתמש בו ולנצל אותו בצורה הטובה והיעילה לנו ביותר. אין הכוונה לניצול ציני, כלומר שהפחתת הרוע לא באמת מעניינת אותנו. להיפך: התורה היא המקור לרצון להפחית את הרוע ואת האכזריות, והיהודים מאז ומעולם היו רחמנים יותר מאשר הגויים, ואנחנו באמת רוצים להפחית את הרוע ואת האכזריות. בדיוק לכן אנחנו חייבים ללמוד להשתמש בכלי הזה, שהוא דעת הקהל העולמית נגד הרוע, בשום שכל, ולהשתמש בו טוב יותר מאויבינו, שאותם לא מעניין להפחית את הרוע, והם משתמשים בהסכמים הבין לאומיים בשביל להגביר את הרוע.

אלא שבשביל שנוכל להשתמש בכלי הנשק הזה בצורה טובה ויעילה, עלינו לשים לב טוב שההסכמים הבין לאומיים הם כלי נשק טוב להפחתת הרוע, אבל הם לא אמת המידה לצדק. אם נחשוב שההסכמים הללו הם אמת המידה לצדק, נחשוב שהם מחייבים אותנו להתנהג בצורה מסויימת גם אם היא לא צודקת ולא מועילה לנו, ולא מועילה להפחית את הרוע העולמי. לעומת זאת אם נחשוב שההסכמים הללו הם נשק, שעלינו להשתמש בו בצורה יעילה - נשתמש בו באמת בצורה שתפחית את הרוע, ולא תגביר אותו.

לצערנו הרבה פעמים מתייחסים להסכמים הללו כצדק, ולא ככלי נשק, וזה גורם שאנטישמיות בכל העולם (וגם יהודים) משתמשים בהסכמים הבין לאומיים בשביל להגביר את הרוע, ולא בשביל להפחית אותו. הם מעלימים עין מכל העמים שעושים דברים נגדנו, ושמים זכוכית מגדלת על כל מה שאנחנו עושים, על מנת לפגוע ביהודים, ולא על מנת להפחית את הרוע. כמובן, לא על זה

תניא

פרק ב (1)

מה זה אומר שאני 'חלק אלוק'? מי אני באמת?
והאם הרמב"ם מסתדר עם הקבלה?

הלק אלוק ממעל

וּנְפֶשׁ הַשְּׁנִית בְּיִשְׂרָאֵל הִיא חֵלֶק אֱלֹהִים מִמַּעַל מְיֻשָּׁשׁ,

למה מתכוון אדמו"ר הזקן כאשר הוא אומר שהנפש האלוקית היא 'חלק אלוק ממעל'?

כתוב בראשונים ש"אין סוף הוא שלמות מבלי חסרון, ואם תאמר שיש לו כח בלי גבול ואין לו כח בגבול, אתה מחסר שלמותו". כאשר אנו רואים מציאות של גבול, אנו מבינים שהיא כלולה בקב"ה שברא אותה, והכל זה ה'. אך בשונה מהמציאות כולה שאיננה 'מסוגלת' לשים לב לכך, לנשמה שבאדם - בהיותה בעלת מודעות - ניתן הכח להבחין בקב"ה שנמצא בבריאה. לכן על האדם, אדמו"ר הזקן כותב שהוא רק **חלק אלוק** (ולא כלשון השגורה: "הכל זה ה'"), כיוון שהוא לא כלול בה' ככל המציאות בצורה טבעית וללא מודעות, אלא הנקודה האלוקית שבו באה לידי ביטוי בכך שהוא מסוגל לשים לב לה' ולהתייחס אליו כנפרד ממנו. ההתייחסות הפשוטה של האדם לעצמו היא כאל נפרד מה', אך היכולת שלו להפנות את מבטו לה' היא זו שמגדירה אותו כחלק אלוק.

לרוח ממללא

כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב: "וַיִּפֶחַ בְּאֶפְיוֹ נְשֵׁמַת חַיִּים", וְ"אַתָּה נִפְחַת בִּי", וְכִמוֹ שְׂכֵתוֹב בְּיָהֳר: מֵאֵן דְּנִפְחַת מִתּוֹכָהּ נִפְחַת, פְּרוּשׁ, מִתּוֹכֵיִתּוֹ וּמִפְּנֵיִמֵיִתּוֹ, שְׂתוֹכֵיִתּוֹ וּפְנֵיִמֵיִתּוֹ הַחַיִּית שְׂבָאָדָם מוֹצִיא בְּנִפְחָתוֹ בְּכַח.

קבועה בו אלא היא הגיעה כתוצאה משקיעתו בחטא. הנפש הבהמית היא כביכול חלק קטן מהנשמה שהשתקע בתוך הגוף, אך מהות האדם באמת היא נשמתו.

ישראל עלו במהשבה

כָּךְ עַל הָרָף מוֹשֵׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל עָלוּ
בְּמַחְשָׁבָה, כְּדַכְתִּיב: "בְּנֵי כְּבוֹרֵי יִשְׂרָאֵל",
"בְּנֵים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם". פְּרוּשׁ, כְּמוֹ שֶׁהֵבֵן
נְמוֹשֶׁה מִמַּחַת הָאֵב, כִּי כְּבִיכּוֹל נִשְׁמַת כָּל אִישׁ
יִשְׂרָאֵל נְמוֹשָׁה מִמַּחְשָׁבָתוֹ וְחִכְמָתוֹ יִתְבָּרֵךְ.

הקיום של נשמות ישראל הוא ממחשבתו של ה', כשם שקיומו של הבן נמשך ממח האב. אכן, במשל של האבא, לאחר שהוא חושב פעם אחת כבר נזרקת הטיפה ממנו לחוץ, וכעת קיומו של בנו נפרד ממנו במידה מסוימת, אך הקב"ה חושב על נשמות ישראל תמיד. כדי שלא נטעה לומר שמחשבתו של הקב"ה על ישראל פוסקת הביא אדמו"ר הזקן לעיל את המשל של הנפיחה, שם ברור שברגע שה' יפסיק

לנפוח - שום דבר לא יישאר.

בשונה מנשמות ישראל שעלו במחשבה, המציאות כולה נבראה במאמר. גם הדיבור וגם המחשבה תלויים לגמרי באדם המדבר או החושב, אז מה בכל זאת ההבדל ביניהם?

הדיבור רחוק וחיצוני יותר לאדם, ואילו המחשבה קרובה אליו. אדם יכול להחליט להפסיק לדבר, אבל המחשבה משוטטת תמיד. לכן המציאות כולה חשה שגם אם ה'

על הקשר בין נשמות ישראל לה' אנו לומדים מהפסוק שמספר על בריאת האדם: "וַיֵּצֵר יְהוָה אֱלֹהִים אֶת-הָאָדָם עֶפְרָר מִן-הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה". האדם נברא בשני שלבים, בשלב הראשון נברא גופו במדרגת דומם, ולאחר מכן הקב"ה נפח בו נשמת חיים. גוף האדם נברא על ידי מאמר, ובכך הוא שווה לשאר הנבראים, אך כשהתלבשה בתוכו הנפיחה הפך האדם למדבר, "וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה" - 'לרוח ממללא'. כאן הפך האדם לאישיות שיכולה ליצור קשר, עם הקב"ה וגם עם בני אדם אחרים.

בריאת העולם בעשרה מאמרות יצרה עולם של אובייקטים שמונהגים על ידי הקב"ה; אך בריאת האדם כמדבר יצרה מציאות של שניים: של אדם שמתקשר עם ה' וה' מתקשר איתו,

ושל איש ואשה שמתקשרים אחד עם השני. החידוש המיוחד הזה עתיד לקבל ביטוי במעמד הר סיני, בו ישמעו עם ישראל את

**ההתייחסות הפשוטה של האדם
לעצמו היא כאל נפרד מה', אך
היכולת שלו להפנות את מבטו
לה' היא זו שמגדירה אותו כחלק
אלוק**

עשרת הדברות, בהם הקב"ה אומר להם את דברו אך משאיר בידם את הבחירה המלאה כיצד להגיב אליו. פה אין אמירה שמתבצעת מיד וללא שיהיו כבבריאת העולם, אלא דיבור שמצפה להיענות ותגובה מצד השומע.

בכך שאדמו"ר הזקן מביא כמקור למציאותה של הנפש האלוקית את הפסוק שמתאר את בריאת האדם אנו לומדים שבמקורו האדם נברא כנפש אלוקית בלבד (שמלוּבשת בגוף, כאמור), והנפש הבהמית איננה מציאות

איננו יכולים להשיג בשכלנו את האחדות הזו, אך אנו יודעים שמחשבתו גבוהה ממחשבתנו. על דברי הרמב"ם הללו חלק המהר"ל בתוקף, וכתב שלא נכון לתאר את הקב"ה כ'שכל' וכ'יודע', כי ה' קדוש ונבדל מכל רבדי המציאות המוכרים לנו, כולל השכל והחכמה; אך אדמו"ר הזקן מיישב את דברי הרמב"ם, בכך שהוא ממקם אותם בהקשר אחר. על פי הסברו של אדמו"ר הזקן, הרמב"ם לא בא לתאר באותה הלכה את מהותו של הקב"ה אלא את אופני התגלותו

המציאות כולה חשה שגם אם ה' יפסיק 'לדבר' אותה היא תמשיך להתקיים, אבל הנשמה מרגישה היטב את תלותה הקיומית בה'

ופעולותיו. חכמתו של הקב"ה היא כמו עשייה גופנית שהי' פועל, כלשון הפסוק שאדמו"ר הזקן מביא: "כולם בחכמה עשית". וכמו כן ב'פתח אליהו' ביחס לעשר הספירות אנו אומרים: "אנת הוא דאפיקת עשר תיקוני", וגם פה מתבאר שעשר הספירות הם פעולה של הקב"ה. לאחר שאנו מסתכלים על החכמה כפעולה של ה' ניתן להבין נכון את דברי הרמב"ם שמלמדים אותנו שגם כאשר הקב"ה מתגלה אלינו כחכם ובעל דעה - עדיין אין דעתו כדעתנו.

כאשר מתבוננים בסדר ההלכות ברמב"ם, נראה שהסברו של אדמו"ר הזקן בדבריו מתיישב היטב בפשט. בתחילת הלכות יסודי התורה (א, 1-א) הרמב"ם כותב רק על שישנה (ומוכרחת להיות) מציאות ה', שזה מצוות "אנכי ה'" ו"לא יהיה". כאן הרמב"ם מדבר על הקב"ה בעצמו. לאחר מכן (מהלכה ז עד סוף פרק א) הרמב"ם עובר לכתוב על אחדות ה', שזו מצוות "ה' אלקינו ה' אחד". בהמשך (ב, א)

יפסיק 'לדבר' אותה היא תמשיך להתקיים, אבל הנשמה מרגישה היטב את תלותה הקיומית בה'.

הוא המדע והוא היודע

דָּאִיְהוּ חִפִּים וְלֹא בְּחֻכְמָה יִדְעָא, אֱלֹא הוּא וְחֻכְמָתוֹ אֶחָד וְכִמּוֹ שְׁפַתְבִּי תְרַמַּב"ם, (הגהה: וְהוּדוֹ לֹא חֻכְמֵי הַקְּבֵלָה, כְּמֹו שְׁפַתְבוֹב בְּפִרְדֵּס מִתְרַמַּ"ק. וְגַם לְפִי קְבֵלַת הָאָדָם י"ל יִצְיָבָא מִלְּתָא בְּסוּד הַתְּלַבְּשׁוֹת אֹרִי אֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי צְמִצּוּמִים רַבִּים

בְּכָלִים דְּחֻכְמָה בְּיַנְה וְדַעַת דְּאֲצִילוֹת; אָךְ לֹא לְמַעְלָה מִהָאֲצִילוֹת. וְכִמּוֹ שְׁנַתְבָּאָר בְּמִקּוּם אַחֵר, שְׂאֵין סוּף בְּרוּךְ הוּא מְרוּמָם וּמִתְנַשָּׂא רִמְמוֹת אֵין קִוְ לְמַעְלָה מִעְלָה מִמְּהוֹת וּבְחִינַת חֶב"ד עַד שְׁמֹהוֹת וּבְחִינַת חֶב"ד נִחְשָׁבֶת כְּעֵשִׂיָה גּוֹבְנִיית אֲצִלוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּמֹו שְׁפַתְבוֹב: "כָּלֶם בְּחֻכְמָה עֵשִׂית". שֶׁהוּא הַמְדַע וְהוּא הַיּוֹדֵעַ כּו', וְדָבָר זֶה אֵין בִּיכְלֵת הָאָדָם לְהַבִּינוֹ עַל בְּרִיו כּו', כְּדָכְתִּיב: "תִּחְקֹר אֱלֹהִים תִּמְצָא", וְכִתִּיב: "כִּי לֹא מִחֻשְׁבוֹתֵי מִחֻשְׁבוֹתֵיכֶם" וְגו'.

אדמו"ר הזקן מלמד אותנו שהמחשבה של ה' מאוחדת איתו, ואיננה דבר נוסף על מהותו. הוא לומד זאת מדברי הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (הלכה י), שם הוא כותב שדעתו של הקב"ה שונה מדעתנו שלנו. אצלנו ישנה חלוקה נפרדת בין האדם היודע, הדעת והדבר שאותו יודעים; אך אצל הקב"ה - "הוא היודע והוא הידוע והוא הידעה עצמה הכל אחד". אכן,

מפיר אמתו ויודע אותה כמו שהיא. ואינו יודע בדעה שהיא חוץ ממנו כמו שאנו יודעים... נמצאת אתה אומר הוא היודע והוא היודע והוא היודע עצמה הכל אחד. ודבר זה אין פח בפה לאמרו ולא באין לשמעו ולא בלב האדם להפירו על בריו.

מסדר הדברים עולה בבירור שהרמב"ם כתב דברים אלו כחלק מהסבר כיצד נראה העולם (כדי להגיע לאהבה ויראה) ולא כחלק מהסבר מציאות וייחוד ה'; וממילא אנו מבינים בפשטות את התיאור של הרמב"ם על הקב"ה כבעל דעה כמתייחס להתגלות של הקב"ה בעולם, וכפי שהסביר פה אדמו"ר הזקן.

הרמב"ם כותב על מצוות אהבת ה' ויראת ה', ומיד בהלכה הבאה (שם, ב) הוא כתב שהדרך להגיע לאהבה ויראה היא על ידי "שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים".

בשלב הבא הרמב"ם כותב שלפיכך הוא "מבאר פללים גדולים ממששה רבון העולמים פדי שיהיו פתח למבין לאהב את השם", ולכן מיד (הלכות ג-ח) הוא מדבר על הנבראים הרוחניים, וכחלק מזה הוא כותב (הלכה ט) "כל הנמצאים חוץ מן הבורא מצורה הראשונה עד יתוש קטן שיהיה בטבור הארץ הכל מפתח אמתתו נמצאו. ולפי שהוא יודע עצמו ומפיר גדלתו ותפארתו ואמתתו הוא יודע הכל ואין דבר נעלם ממנו". ורק אז (בהלכה י) הוא מגיע לנושא שלנו - "הקדוש ברוך הוא

רוצה להאזין לשיעורים על התניא?

התקשר עכשיו - 0733718149

כדי להגיע לשיעורים על התניא על פי סדר
הקש בתפריט 1,1,1.

בהצלחה!

על קונטרס ההתפעלות והספר 'נהלך ברגש'

מתוך השו"ת

מה היה מבחן הכניסה לישיבת 'עוד יוסף חי'?
איך אפשר לתאר מערכת יחסים על ידי מדרגות?
ומה המשל הטוב ביותר לקשר שלנו עם ה'?

**עכשיו יצא ספר חדש - 'נהלך ברגש' -
נשמח לשמוע עליו קצת.**

אנו נמצאים עכשיו סמוך לט' וי' בכסלו, יום ההילולא וחג הגאולה של אדמו"ר האמצעי, ולכן עכשיו מתאים לדבר על הספר שחובר על הקונטרס שלו.

נתחיל מסיפור: התחלתי להגיע לרב יצחק בגיל של החבר'ה הכי צעירים כאן - בערך בגיל בר מצוה. אחר כך היתה הפסקה של כמה שנים בקשר, שלאחריה שוב נקשרנו. אחי, הרב יהושע, מרמת גן, היה מנהל הישיבה בקבר יוסף, והוא הציע לי לבוא להיות ר"מ בישיבה. אז למדתי במרכז הרב. הרב יהושע הביא אותי לרב יצחק, שהיה אז ראש הישיבה. הרב יצחק הביא לי את קונטרס ההתפעלות של אדמו"ר האמצעי, ואמר לי - זה מבחן הכניסה לישיבה, כל מי שרוצה לבוא לישיבה צריך להיבחן על קונטרס ההתפעלות. לא הכרתי את הקונטרס בכלל, אבל הוא הביא לי את הספר - אז למדתי. אחר כך היתה לי גם חברותא עם אחי הצעיר, אביעד, בקונטרס, ועם השנים גם לימדתי אותו בישיבה. היום, מבחן לתלמיד שמגיע לישיבה על הקונטרס - זה חזון רחוק מאד... אבל לפחות אנחנו מספרים, כדי ללמד עד כמה הרב יצחק חושב שזה חשוב. זה היה המפגש הראשון שלי עם קונטרס ההתפעלות.

ואדמו"ר הזקן - בסדר מופלא, וברור מאד, כדי שאפשר יהיה לעבוד בצורה בהירה.

אלא מאי? כשקוראים את הקונטרס, הרבה פעמים לא ברור מה הוא מתכוון, והחילוקים בין כל חלקי הנפש לא תמיד ברורים. לכן כתבנו את הספר, שאני מאד מקווה שהוא יעזור לכולם ללמוד בצורה טובה וברורה את קונטרס ההתפעלות.

מבשרי אהזה אלוק

בתחילת הספר הכל נכתב בתור משל על יחסי אנוש, ואחר כך כתבנו והסברנו על הנמשל, היחסים עם ה'.

הסיבה היא שקשה מאד ללמוד מיד על

היחסים עם ה'. גם במערכת יחסים אנושית - בה הרבה יותר קל לשים לב לרבדים, להבדלים בין הרבדים ודפוסי ההתנהגות, בקשר בעקבותיהם - קשה מאד לשים לב. ולכן בתחילה לומדים את המשל, אחר כך את הנמשל - הקשר לה', עם קשר בין המשל לנמשל.

כתבנו את זה קודם כל כתמונה כללית - את כל המדרגות, ואחר כך - פירוט יותר גדול של כל מדרגה: איך כל אחת מובילה למדרגה אחרת, וכו'.

כשהתחלתי ללמוד התקשיתי מאד. לשונו אדמו"ר האמצעי היא קשה מאד, וחוץ מזה, יש קושי גדול להבין את הקונטרס, ואני אסביר מהו: נניח שאני מדבר על מערכת הקשרים שלי עם הורי, או עם הילדים שלי. אם אשאל מישהו: מה היחסים בינך לבין ההורים או הילדים? מן הסתם הוא יגיד: טובים, נעימים, לפעמים יש

קשיים... כמה אפשר להאריך בתשובה לשאלה הזו?... לעומת זאת, אם אשאל את אדמו"ר האמצעי - הוא יגיד לי שיש אחד-עשר רבדים בנפש, שכל אחד מהם מסביר את מערכת היחסים בצורה שונה. אצל

**בקונטרס ההתפעלות אדמו"ר
האמצעי עשה עבודה מופלאה:
לקח את הנפש ואת מערכת
היחסים בינה לבין ה' (וממילא גם
בינה לבין הזולת), וסידר אותה -
לפי כתבי האר"י הקדוש ואדמו"ר
הזקן - בסדר מופלא, וברור מאד,
כדי שאפשר יהיה לעבוד בצורה
בהירה**

אדמו"ר האמצעי מערכת יחסים כזו היא מורכבת מהרבה פרטים, ולנו קשה להבין את התסבוך - הכל נראה דומה מאד, אין הרבה חילוקים. להסביר, ועוד יותר, לדעת להתנהל, עם מקומות נפשיים שונים, זה מאד מאד קשה אם לא יודעים להבחין ביניהם. בקונטרס ההתפעלות אדמו"ר האמצעי עשה עבודה מופלאה: לקח את הנפש ואת מערכת היחסים בינה לבין ה' (וממילא גם בינה לבין הזולת), וסידר אותה - לפי כתבי האר"י הקדוש

עבודת ה' - תמונה כללית

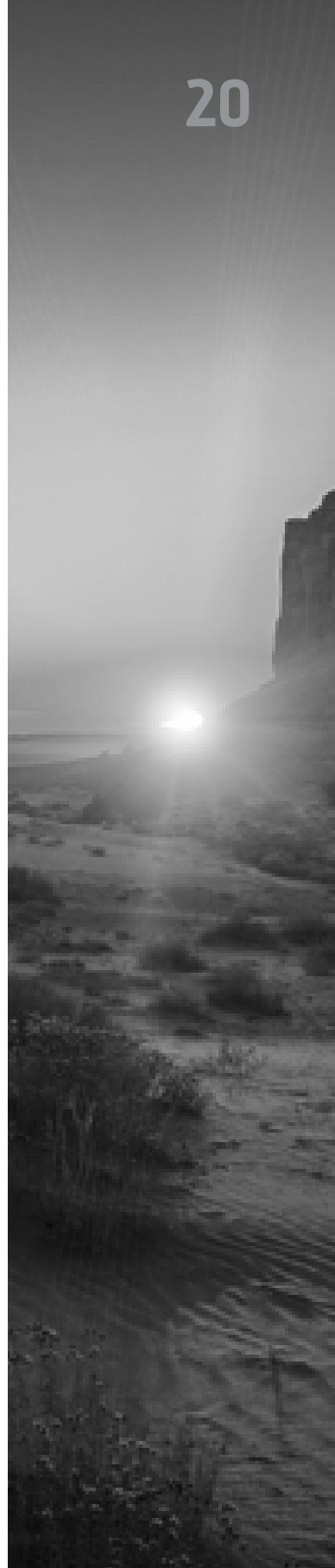
מתוך הספר 'נהלך ברגש'

הקשר עם ה' הוא הדבר הטבעי לנו ביותר, כי יש לנו נשמה אלוקית. אבל כשהנשמה נמצאת בתוך הגוף היא צריכה ללמוד לבנות את הקשר עם מחדש, שלב אחרי שלב, ובמקביל לחשוף ולגלות את הקשר הטבעי שקיים עם ה'.
תמונה כללית של כל חלקי ומדרגות עבודת ה' והקשר איתו, יחד עם משל מקשר אנושי.

בקונטרס ההתפעלות אדמו"ר האמצעי מצייר לנו מפה כללית של עבודת ה'. הוא מתאר את מערכת היחסים ביננו לבין ה' לפרטי פרטים, ומחלק אותה לחמש מדרגות שונות. משמעות החלוקה היא, שבכל מדריגה הנפש נמשכת ונשאבת יותר לתוך הקשר עם ה'. חמשת המדריגות הם: א' - מחשבה קרה, ב' - מחשבה טובה, ג' - דחילו ורחימו טבעיים, ד' - דחילו ורחימו שכליים, ה' - רצון פשוט. מתחת למדרגות אלו האדם לא נקרא עובד ה', ואינו מקיים את מצוות 'ועבדתם את ה' אלוקיכם'. כפי שיוסבר, אדם שלא נמצא אפילו במדרגת מחשבה קרה, הוא לא עסוק בקשר שלו עם ה', אלא בטובה ובהנאה הנמשכת לו מעבודת ה'.

עובדי ה' בגופם ועובדי ה' בנשמתם

ישנם שני סוגים של עובדי ה': עובדי ה' בנשמתם, ועובדי ה' בגופם, שכל אחד מתחלק לחמשת המדרגות שמנינו.

בני זוג. לצורך הבנת דברי אדמו"ר האמצעי, נתאר את הקשר בין בני זוג על ידי מדרגות אלו, ולאחר מכן נשליך אותם לקשר עם ה'.

על ידי המשלת והקבלת הקשר עם ה' לקשר בין בני זוג נרוויח לא רק הבנה והסברה טובה, אלא נראה גם שהקשר עם ה' הוא אמיתי ויציב. ממש כפי שבני זוג יכולים ליצור קשר, כך ניתן ליצור קשר אמיתי,

מחייב, מרגש וסוחף עם ה'.

במאמר שלפנינו נציג תמונה כללית של כל המדרגות

(בקשר בין בני זוג, בעבודת עובדי ה' בגופם ובעבודת עובדי ה' בנשמתם), ובעזרת ה' במאמרים הבאים נפרט ונבאר את המדרגות אחת לאחת.

מהשבה קרה - מהויבות

בני זוג

בתפיסה הראשונית בני הזוג חושבים שהקשר ביניהם הוא דבר מלהיב, ולכן הם מחפשים ומתאמצים להתלהב ולהתרגש ממנו. אך בצורה כזו כל אחד מבני הזוג נתון בתוך עצמו, ובהנאות שלו, ואין זה קשר אמיתי. על בני הזוג לצייר בדעתם שבקשר טוב כל אחד נהנה להיטיב עם השני, והקשר מוציא ממנו דברים טובים. מחשבה כזאת על הקשר גורמת לבני הזוג להרגיש מחויבים לקשר, ולא לחפש את ההנאה והרווח ממנו.

עובדי ה' בגופם

כאמור, הקשר הטבעי עם ה' מוסתר, ועל כן עלינו להתאמץ על מנת לרכוש אותו. המאמץ

הנשמה מצד עצמה כלולה בה', ומרגישה כחלק ממנו, והקשר עם ה' הוא הדבר הכי טבעי ומתבקש עבורה. אך הנשמה איננה עומדת בפני עצמה, היא נכנסה לתוך הגוף. כאשר הנשמה בפני עצמה היא מתכללת בה' והופכת לחלק ממנו, ורק כאשר היא בתוך הגוף יש לה קיום נפרד ועצמאי. ממילא הנשמה חווה את

עצמה כקיימת רק כאשר היא בתוך גוף, וכך נוצרת התחושה שאין לנשמה קיום משל עצמה. כשהתחושה היא שהגוף הוא

הקיום האמיתי, ולא הנשמה, עלינו ללמוד מחדש ליצור את הקשר עם ה'.

אך למרות שאיננו שמים לב לקשר הטבעי שלנו עם ה', זה לא אומר שקשר זה אינו קיים. על ידי עבודתנו אפשר לחשוף את הקשר הטבעי של הנשמה עם ה', גם כאשר היא נמצאת בתוך הגוף. קשר זה נקרא בתניא אהבת 'רעיא מהימנא', ובלשון קונטרס ההתפעלות הוא נקרא עבודת 'עובדי ה' בנשמתם' (עליה הרחבנו בגליונות הקודמים).

כאשר הקשר הטבעי של הנשמה עם ה' מוסתר בגלל היותה בתוך הגוף, ועליה להתאמץ כדי לרכוש את הקשר איתו, הוא נקרא בתניא אהבת 'נפשי איויתיק', ובלשון קונטרס ההתפעלות 'עובדי ה' בגופם' (כפי שהוסבר בגליונות הקודמים).

המדרגות שמנינו מתארות את הרמה שבה האדם נמשך ונשאב לתוך הקשר עם ה', ולכן הם יכולות לתאר לנו בצורה טובה גם קשר בין

שום צורת חיים אחרת. על ידי המאמץ להיות מחויב לה' ניתן לחשוף את המקום הטבעי הזה.

מהשבה טובה - הנעה למעשים טובים

בני זוג

אחרי שבני הזוג חושבים בצורה נכונה על הקשר, הוא יכול גם להניע אותם לעשות מעבר למחויבות. מחויבות משמעותה שבני הזוג מרגישים שהקשר הוא המציאות הפשוטה שלהם.

למשל, אברך צעיר מוצא את עצמו עונה כמעט על כל שאלה: "אני צריך לשאול את אשתי". לאחר הבנה זו

אפשר לעבור לשלב השני, שבו הקשר מכניס בהם חיות שגורמת להם לרצות להשקיע בו מעבר למה שהם צריכים וחייבים, ומעבר לכך שהם מרגישים שהם בתוך הקשר והוא המציאות הפשוטה שלהם. בצורה כזאת הקשר הוא לא רק תפיסת עולם של מחויבות, אלא הנעה בפועל למעשים ופעולות.

עובדי ה' בגופם

לאחר שהאדם שם לב שהקשר עם ה' מחייב אותו, הוא יכול להניע אותו גם מעבר למחויבות. אחרי שהקשר עם ה' הופך להיות המציאות שהפשוטה שלו, והוא מרגיש שהוא 'על זה', הוא יכול לעבור למדרגת 'מחשבה טובה', שבה הקשר עם ה' מניע אותו לעשות דברים טובים מעבר למחויבות הפשוטה. הקשר ממלא אותו חיות ושמחה שגורמים לו להשקיע בקשר יותר ויותר.

של האדם לרכוש את הקשר עם ה' עלול לגרום לו לחשוב שהוא המייצר את הקשר. אך אדמו"ר האמצעי מסביר שבאמת הקשר עם ה' טבעי לנשמה. ולכן כאשר לאדם יש קשר עם ה' עליו לדעת שלא הוא המייצר אותו, אלא שזה טבעי לנשמה.

קשר חזק הוא דבר מלהיב, וכשהאדם חושב שעליו לייצר את הקשר בעצמו, הוא מנסה להגדיל את ההתלהבות. אבל אם האדם מנסה להגדיל את ההתלהבות הוא לא עסוק בקשר

שלו עם ה', אלא בהתלהבות שלו, וממילא באנוכיות שלו.

על האדם לשים לב שכשהוא מחפש קשר עם ה' הוא לא

מחפש משהו שילהיב אותו, אלא הוא מחפש לחשוב על מה ה' רוצה ממנו, ומה הקשר עם ה' מחייב אותו. קשר זה נקרא 'מחשבה קרה', מאחר שמחשבה זו על הקשר עם ה' אינה מולידה חיות ורגש, אלא גורמת לו למחויבות.

יש כאן חידוש גדול בדברי אדמו"ר האמצעי: מחשבה על ה' בצורה קרה, שגורמת לי לשים לב שאני מחויב לה', נעלית יותר ממציאות שבה האדם נתון בהגדלת ההתרגשות וההתלהבות שלו מהקשר עם ה'.

עובדי ה' בנשמתם

ככל שהאדם מתאמץ יותר להרגיש מחויב לה', הוא חושף את המקום שבו הוא מחויב לה' בצורה טבעית. לכל אחד יש מצוות שהוא מרגיש מחויב אליהם באופן טבעי, ואף מוכן למסור עבורם את הנפש. הוא פשוט לא מכיר

עובדי ה' בנשמתם

בנוסף למחויבות לה' שקיימת ביהודי באופן טבעי, הוא גם יכול לחשוף את המקומות הפנימיים בהם יש לו רצון ומשיכה לקיים מצוות, לעשות משהו בשביל ה'. כמו כן, האדם יכול למצוא בתוכו כאב על כך שהוא לא עושה את מה שמצופה ונדרש ממנו. בעיתים מיוחדים כמו ביום כיפור וכדו' האדם יכול למצוא את עצמו מצטער וכואב באופן טבעי, בלא התעוררות מאולצת, על החטאים שלו ועל כך שהוא לא מספיק מסור לה'.

ככל שהאדם יתאמץ יותר לרצות לקיים מצוות ולהתרחק מעבירות הוא יוכל לחשוף בתוכו את המשיכה הטבעית שלו לקיום המצוות, ולגלות הרהורי תשובה שצפים בו בלי כל הכנה.

דהילו ורהימו טבעיים - התרגשות שנובעת מתלות ונזקקות

בני זוג

גם כאשר הקשר מניע את בני הזוג לפעול ולעשות מעבר למחויבות שלהם, זה עדיין לא הקשר עצמו. לב הקשר הוא שבני הזוג מתרגשים מהקשר שביניהם, והתרגשות זו מקרבת אותם אחד לשני. ההתרגשות נובעת מתחושת הנזקקות והתלות שלהם לקשר. כאשר בני הזוג ירגישו שעל אף כל העיסוקים שלהם בחיים, בלי הקשר הם ירגישו חסרים ובודדים, ורק הקשר ביניהם הוא זה שממלא אותם - הם ירגישו געגוע והתרגשות. היכולת שלהם להדגיש את הנזקקות שלהם ולא לנסות להתעלם ממנה - היא זו שיוצרת את הגעגוע וההתרגשות שבקשר.

עובדי ה' בגופם

עיקר עבודת ה' והיחס אליו במדרגת 'מחשבה טובה' מתבטא במעשה ובפועל. אמנם המחשבה על הקשר עם ה' היא זו שהכניסה בו חיות, והיא זו שגרמה לו לפעול בקשר עם ה', אבל עדיין המעשים הם העיקר מבחינתו. לעומת זאת במדרגת 'דחילו ורחימו טבעיים' (יראה ואהבה טבעיים) עבודת ה' והקשר מתבטאים ברגש שבלב.

על מנת שהאדם יחוש התרגשות בקשר שלו עם ה' עליו לחשוף את העובדה שהוא זקוק לה'. בניגוד לה', האדם זקוק לדברים חיצוניים כדי לחוש תענוג, ותענוג אמיתי ניתן לחוש רק בקשר עם ה'. על האדם לשים לב לכך שבלי הקשר עם ה' הוא יישאר בודד וחסר. כך הוא יתגעגע לה', והקשר איתו יתמלא ברגש.

עובדי ה' בנשמתם

כאשר שני בני אדם יוצרים ביניהם קשר, יש בכך חידוש, שגורם להתרגשות. ההתרגשות נובעת מכך שניתן ליצור קשר בין שני אנשים שונים וזרים זה לזה. בקשר כזה, ההתרגשות היא זאת שיוצרת את הקשר, וככל שישנה יותר התרגשות, יש יותר קשר. אך כאשר שני האנשים אינם זרים זה לזה, ההתרגשות איננה נובעת מהריחוק שהפך לקירוב, אלא מכך שניתן לבטא את הקשר העמוק שקיים בפנים. ממילא מובן שההתרגשות איננה יוצרת את הקשר, אלא נובעת ממנו.

מאחר שבעבודת עובדי ה' בנשמתם הקשר עם ה' הוא טבעי, ההתרגשות איננה נובעת מההצלחה ליצור איתו קשר, אלא מהיכולת להביע אותו. כאשר אדם מצליח להתרגש מהקשר עם ה' הוא מצליח לייצר מציאות שבה

אלו בקלות גם ביחס שלנו לה'. אבל מדרגה זו כבר משקפת שותפות מלאה בקשר, וקשה יותר למצוא אותה בקשר עם ה⁵.

אך בכל זאת ניתן למצוא את ההיענות של ה' בקשר איתו. כאשר אדם ניגש לתפילה והוא נתון כולו בתוכה וביחס שלו לה', הוא מרגיש שהלב שלו נפתח והתפילה מחליקה מתוכו. אז הוא יכול לחוש שה' נתון כולו בתפילה שלו, מקשיב למה שהוא אומר, ועסוק יחד איתו בקשר. הדריכות ופתיחת הלב בתפילה, הם ההיענות של ה' בקשר. אך במידה והוא חש שהתפילה אינה יוצאת בקלות, המשמעות היא שגם הוא לא מספיק נתון

בתפילה ובקשר עם ה', ולכן גם ה' לא נתון לגמרי בקשר איתו, ולא לגמרי נענה לו.

ההבנה שצורת התפילה שלנו, המחשבות שלנו בזמן התפילה והרמה שבה אנו דרוכים ונתונים בתוכה הם ההיענות של ה' אלינו, גורמת לנו לתת את דעתנו יותר בתפילה, וממילא ה' נענה לנו יותר.

עובדי ה' בנשמתם

כאשר התענוג איננו טבעי, ולא נמצא מצד עצמו, נדרש מהאדם להתרכז ולהיות דרוך על מנת ליצור את התענוג מהשני. אך כאשר התענוג טבעי ומורגש מצד עצמו, האדם איננו צריך 'להתרכז' בקשר בצורה פעילה, אלא הוא נמשך לגמרי לתוך הקשר מצד עצמו. כאשר הריכוז הוא מאולץ, והתענוג איננו גדול האדם יחוש 'טרוד' ו'עסוק' במשהו, מאחר שהתענוג

הנשמה מביעה את הקשר הטבעי שלה עם ה'. על האדם לשים לב שהוא לא יצר פה מציאות מחודשת של קשר, אלא חשף את הקשר הטבעי של הנשמה עם ה'.

דהילו ורהימו שכליים - דריכות ונתינת הדעת

בני זוג

אך גם הגעגוע וההתרגשות של בני הזוג אינם כל הקשר. כל אחד מבני הזוג מתגעגע לשני, אך עם זאת הוא מצפה להיענות שלו. רק אם בן הזוג יענה לגעגועיו הוא יוכל לחשוף את

הגעגועים שלו ולהתרגש מהם. אך במידה ולא תהיה היענות לגעגועיו הם ייהפכו לסבל, והוא יתאמץ להעלים אותם ולהתעלם מהם. בני הזוג נותנים את דעתם לגעגועים של השני, על מנת להגיב להם, והם דרוכים לראות האם בן הזוג נענה לגעגועים שלהם. נתינת הדעת הזאת קושרת ביניהם במקום פנימי יותר, שכן הם כבר לא עסוקים בגעגוע ובהתרגשות שלהם, אלא בלהיות נתון לגמרי בשני, ובדריכות על נתינת הדעת של השני. בצורה כזו כל האישיות נתונה בתוך הקשר. דריכות ונתינת דעת זו ממלאת את בני הזוג בתענוג, שהוא הארה מהקשר הטבעי שקיים ביניהם.

עובדי ה' בגופם

בקשר עם ה' הדבר נראה מורכב יותר. עד עכשיו כל הקשר התחולל בעיקר בתוך כל צד בפני עצמו, וממילא ניתן היה למצוא מדרגות

5. על אף שבאמת הנוכחות של ה' בעולם גדולה יותר מהנוכחות של בני הזוג אחד בחייו של השני, הנוכחות של ה' נסתרת ונעלמת, ונראה לנו שהנוכחות של בני הזוג חזקה יותר משל ה'.

את הרצון הפשוט של הנשמה, להיות בקשר עם ה'. מדרגה זו היא כבר גשר לעבודת 'עובדי ה' בנשמתם', שבעבודתם חשים את הקשר הטבעי של הנשמה עם ה'. במדרגה זו האדם עדיין איננו נמצא במקום שבו הקשר עם ה' הוא המציאות האמתית שלו, אבל הוא מרגיש שזאת האמת, וממילא הוא רוצה להגיע לשם. כיוון שהאדם חש שהרצון הזה מבטא אותו לגמרי, ניתן לומר שהוא מזהה יותר עם הרצון מאשר עם המציאות בפועל.

עובדי ה' בנשמתם

במדרגת רצון פשוט האדם לא מרגיש שיש לו תענוג מהקשר עם ה', אלא שהוא חלק מהתענוג של ה'. כל המציאות שלו היא רק מה שה' מתענג ממנה, וזה הדבר היחיד שחשוב לו. על אף שמדרגה גבוהה זו מאירה אצל צדיקים גדולים בלבד, היא קיימת אצל כל יהודי, כמו שכתוב "ואתם הדבקים בה' אלקיכם", והיא הכח המניע לכל שאר המדרגות בעבודת ה' שמנינו. לעתים, הדבקות הזו של הנשמה מאירה אצל היהודי, בכך שהוא מרגיש שכל העולם וכל מה שיש לו, לא שווים כלום אם הם לא קשורים לה'.

לא מאיר מספיק בתוכו. אך אם התענוג גדול, והוא שואב את האדם להיות נתון כולו בתוכו האדם לא ירגיש 'טרוד' (על אף שהוא מאוד מרוכז), אלא רק מלא עונג.

עובדי ה' בגופם יודעים שיש תענוג בקשר עם ה', ולכן הם מנסים להתרכז ולהיכנס לקשר, וממילא הם יחושו בעיקר את הריכוז ופחות את התענוג. אך עובדי ה' בנשמתם חשים את התענוג שיש בקשר הטבעי עם ה', והריכוז ונתינת הדעת שלהם מגיעה בדרך ממילא.

רצון פשוט - אני האמיתי

בני זוג

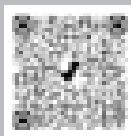
על-אף שנתנית הדעת מולידה התרגשות רבה בקשר, האדם איננו מחפש את הקשר בגלל נתינת הדעת וההתרגשות שבו, אלא בעיקר מאחר שהוא חש שהקשר מבטא אותו באמת הרבה יותר מאשר החיים לבד. לכן האדם מרגיש בנח ורוצה שהקשר יסחף אותו, מאחר שהוא לא מרגיש שהוא משהו חיצוני שסוחף אותו, אלא דבר המבטא אותו לגמרי.

עובדי ה' בגופם

במדרגת 'רצון פשוט' האדם מרגיש שהקשר עם ה' הוא הדבר שהכי מבטא אותו. הוא חש

→ לקניה מאתר

נהלך ברגש

על קונטרס ההתפעלות לאדמו"ר האמצעי. 'לכל אחד יש גילוי אלוקות בתוך נפשו וכל אחד יכול לגלות אותו'.

הכל בהסבר מפורט עם משלים מפורטים בהתאם לדורנו.

ניתן לרכוש גם בטלפון 058-5277247

כיבוד הורים 4

כשההורים עשו טעות, ואולי אפילו פגעו בנו, אפשר לברוח, להאשים ולכעוס. בצורה מפתיעה נמצא את עצמנו חוזרים על אותם טעויות, ונופלים באותם מקומות. איך מצוות כיבוד הורים מלמדת אותנו להתייחס לטעויות של ההורים?

הקציר הגיליונות הקודמים

בגיליונות הקודמים התבאר שאל הגדרים המעשיים של מצוות כיבוד הורים מתלווה יחס נפשי. על ידי המצווה, הילדים (בכל גיל) שמים לב לכך שההורים רוצים בהם ושמחים בחיים שלהם, וכך חייהם מתמלאים בשמחה ובריאות נפשית. כאשר הילדים שמים לב שה' ציווה אותם לשים לב לשמחה של ההורים בהם, כדי שחייהם יהיו טובים יותר, שמחתם גוברת עוד יותר. (להרחבה ראה בגיליון לחודש תמוז).

בנוסף, על ידי היראה מההורים, הממחישה לילדים שלהורים יש חיים משל עצמם, והם אינם מחויבים להם, הם יכולים לראות שההורים עושים זאת מבחירתם החופשית, ולא מתוך הכרח. כך הילדים נשענים ונסמכים על ההורים, ולא מקבלים את התחושה שההורים צריכים אותם בשביל למלא את צרכיהם. (להרחבה ראה בגיליון לחודש אב).

בגיליון הקודם הוסבר שבמקביל לחובות של הבן לאביו, המבטאים את ההערכה שהוא חש כלפי הבחירה והרצון של ההורים בו, ישנם גם חובות של ההורים כלפי הבן. על ההורים לפתח את הבן כאישיות עצמאית ולהדגיש לו שהם רוצים שהוא יגדל ויתפתח ולא יישאר תלוי בהם. כך כיבוד ההורים מדגיש את העובדה שרק בזכות ההורים הבן יכול לגדול, אך בכך הוא הופך לעצמאי, וההערכה שלו אליהם גוברת. (להרחבה ראה בגיליון לחודש אלול-תשרי).

אינה כזאת, היא רק תוצאה של חיכוך בין רצונם הטוב של ההורים לבין המציאות. חיכוך זה גורם פעמים רבות שההורים לא מצליחים להביא את רצונם הטוב לידי ביטוי, וממילא הוא לא יוצא לפועל. גם במקרים שנדמה שההורים לא רוצים בטובת הילד, אם נעמיק - נמצא את הרצון הפנימי שלהם שיהיה לילדים רק טוב.

לשם ההמחשה, ניקח אדם שסבל רבות בבית הוריו ונבקש ממנו לתאר שני תיאורים, איך נראה בית הוריו, ואיך הוא רוצה לבנות את ביתו ולהתנהג עם ילדיו. מתבקש שנקבל שני תיאורים הפוכים לחלוטין. אך אם אותו אדם יראה להוריו את שני התיאורים, ויאפשר להם לבחור באיזה הם רוצים באמת, בדרך כלל הם יבחרו את התיאור הטוב. ההורים באמת רוצים שלילד יהיה

גם במקרים שנדמה שההורים לא רוצים בטובת הילד, אם נעמיק - נמצא את הרצון הפנימי שלהם שיהיה לילדים רק טוב

רק טוב.

אבל זה לא נגמר בכך. על הבן לחפש ולשים לב כיצד הרצון של ההורים אף השפיע עליו בפועל. עליו לנסות לחשוב מה היה עולה בגורלו לו היה נולד להורים שחושבים שטוב לגדל ילדים בשביל להתעלל בהם, האם חיוו היו נראים אותו דבר? האם גם לאחר חיים כאלה היה לו חשק להוליד ילדים ולתת להם את כל הטוב שבעולם?

על הבן להעמיק פנימה ולשים לב - יותר משהוא מקבל מההורים את מה שהם נתנו לו בפועל (המצוי), הוא מקבל מהם את הרצונות הטובים (הרצוי). את כל צורת ההסתכלות

עד כאן עסקנו בביאור גדרי המצווה, והיחס הנפשי המתלווה אל גדרים אלו. בגיליון הנוכחי מובא מאמר אחרון בסדרה על מצוות כיבוד הורים, העוסק בהשלכות המעשיות של מצווה זו.

לאמץ את הרצוי ולהתעלם מהמצוי

במציאות מתוקנת ההורים רק מיטיבים לילדיהם, והילדים מעריכים אותם בחזרה. אך לעיתים הילדים חשים שהוריהם מתנהגים אליהם שלא כשורה, ואף עושים איתם עוול. ייתכן שיש בכך אמת, וייתכן שאלו רק דמיונות של הילדים, אך בכל אופן, האם במקרים כאלו היחס של הילדים להוריהם צריך להשתנות?

בשולחן ערוך (יו"ד רמ, ח) הובא מקרה קצה, שבו ההורים יצאו מדעתם והשליכו את כספו של הבן לים. ההלכה גם

במקרה כזה היא שעל הבן לכבד את הוריו ולא לפגוע בהם:

עד היכן כיבוד אב ואם, אפילו נטלו כיס של זהובים שלו והשליכו בפניו לים, לא יכלימם ולא יצער בפניהם ולא יכעוס כנגדם, אלא יקבל גזירת הכתוב וישתוק.

מקרה כזה אמנם נדיר, אבל הוא מלמד אותנו על הכלל כולו. היחס המכבד להורים אינו תלוי במעשיהם בפועל, ועל הבן לכבד אותם בכל מקרה.

לרוב, הרצון הפנימי של ההורים הוא שיהיה לילד אך ורק טוב. גם אם המציאות בפועל

את הבית שלו חזק - הוא יפול. כל נפילה הכי קטנה מחזקת אצלו את המחשבה הזאת, כך שבסופו הוא מתייאש ולא מצליח לצאת מהטבע שלו.

אבל אם הוא ישים לב לכך שהוא קיבל מההורים רצון להקים בית טוב ושמח, וכל הרצון שלו להתעקש ולחפש באיזה צורה הוא יוכל לעשות את זה הכי טוב מגיעה מהם, הוא יבין שליצור בית כזה - זה הכי טבעי בשבילו. בכל דרך שבה הוא ילך הוא ממשיך את הדרך של ההורים שלו,

ואין דבר מתבקש וטבעי יותר עבורו, מאשר לבנות בית מאיר ושמח. במקום לברוח מהמצוי של ההורים, הוא צריך לאמץ את הרצוי

שלהם. בצורה כזאת הוא יוכל לבנות את ביתו, גם אם בצורה שונה מהבית של ההורים שלו, בקלות ובשמחה.

טעויות בהינוך

הקשר של הילדים עם ההורים הוא קשר עמוק מאוד, וממילא פגיעה מצד ההורים קשה הרבה יותר מאשר פגיעה מכל אדם אחר.

כחלק מחובת הינוך הילדים שמוטלת על ההורים מוטל עליהם גם לקחת אחריות לפגיעות ובעיות שהם ייצרו. הילדים אינם יכולים להטיל את האחריות על הוריהם ולהאשים אותם משתי סיבות: הסיבה הראשונה היא שהילדים אינם מכירים מציאות אחרת מזו של ההורים, הם רואים בכך את הדבר המתבקש, הטבעי והנכון, ולא מעלים

הטובה, השמחה והבריאה שיש לבן על החיים - הוא קיבל מההורים שלו. גם את הציור אותו הוא מצייר כיצד יראה ביתו, הוא בעצם קיבל מההורים ומהרצון שלהם לבית טוב ומתוקן יותר. כך שגם אם בפועל ההורים עשו אי אילו טעויות, הרצון הטוב שלהם לחלחל ועבר הלאה אל הילדים.

בריהה מההורים

במקרים רבים, ילדים שמחפשים לברוח מהדרך של ההורים ומהתלות בהם, ורוצים

לייצר לעצמם חיים שונים וחדשים לגמרי, מוצאים את עצמם עושים בדיוק את אותם דברים שעשו הוריהם, מהם הם כל-כך רצו

לברוח. מדוע בכל כך הרבה מקרים הילדים חוזרים על הטעויות של ההורים?

למשל, בחור שלא הסתדר עם הוריו וחיפש דמויות אחרות לחיקוי. כאשר הוא הגיע לישיבה הוא מצא שם רב, אחריו הוא רוצה ללכת. גם כאשר יגיע העת להקים את ביתו, הוא רוצה להקים אותו כמו של רבו, ועל פי הדרכותיו. רצון זה מלווה ברצון חזק ובמאמץ שביתו לא יהיה כביתם של הוריו.

אותו בחור מרגיש שבצורה הטבעית הבית שלו אמור לצאת בדיוק כמו בית הוריו, ולכן הוא מתאמץ מאוד לעשות הפוך. מאמץ הוא אמנם חשוב, אבל בצורה כזאת מתקבע אצלו בתודעה שבלי המאמץ הוא לא יצליח. הוא משתכנע שבדרך הטבע אמור לצאת לו בית בדיוק כמו של ההורים שלו, ואם הוא לא יחזיק

הילדים צריכים להמשיך ולכבד את ההורים, ולייקר את הרצונות הטובים של ההורים, בלי להתחייב לקחת מהם גם את כל מה שקרה בפועל

ההורים, בלי להתחייב לקחת מהם גם את כל מה שקרה בפועל.

בנוסף, על הילדים להקפיד במצב זה גם על מצוות מורא. כפי שהוסבר בגיליונות הקודמים, מצוות מורא מדגישה את התלות של הילדים בהורים, ואת העובדה שהם אלו שמעניקים להם חיות. במידה והילדים ישימו לב לכך, הם יצליחו לראות את הטעויות של ההורים כדבר שולי ביחס לחיות שהם מעניקים להם. אך אם הם לא ישימו לב לתלות של חייהם בהורים, הילדים יחוו שהדברים הטובים מובנים מאליהם ואילו הטעויות והבעיות של ההורים הם עיקר מה שהעניקו להם הוריהם, ושוב הם עלולים להתרחק ולברוח מהם.

שנזכה להיות קשורים להורים שלנו ולה' יתברך "אבינו ממש האמיתי"!

בדעתם מציאות אחרת. הסיבה השנייה היא מצוות מורא המחייבת את הילדים שלא להאשים את ההורים.

לכן, כאשר ההורים עושים טעות או פוגעים בצורה מסוימת בילדים, הפרשנות של הילדים תהיה שזו פעולה נכונה וראויה, וצורת חיים זו עלולה להתקבע אצלם. לכן מוטל על ההורים להבהיר לילדים שנעשתה טעות, ושלא ראוי לנהוג כך.

אך למרות שעל ההורים מוטל לשים לב שיש כאן בעיה, הילדים צריכים להמשיך ולכבד את ההורים כאילו לא קרה שום דבר. אם הילדים יתייחסו לבעיה ויאשימו את ההורים במה שנוצר, הם עלולים לברוח מההורים, ולמצוא את עצמם נופלים באותם טעויות (כפי שהוסבר). הילדים צריכים להמשיך ולכבד את ההורים, ולייקר את הרצונות הטובים של

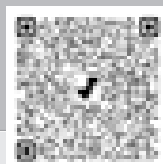

חוברת כיבוד הורים

על היחס בין הילדים להוריהם ועל המתנות שה' נתן לנו במצווה זו.

ניתן לרכוש גם בטלפון 058-5277247

לקני באתר

אל תפחד לשבור!

איך בוכים מתוך תענוג? מתי מותר לתבוע מהילד?
ואיך קונים מידה טובה?

בהיות הרבי מליובאוויטש, הריי"ץ, ילד בן 7 נתנה לו פעם זקנתו הרבנית אשת אדמו"ר מהר"ש, בנו של הצמח צדק, אבטיח.

הלך וישב על ספסל בחוץ יחד עם חברו. נתן חתיכת אבטיח לחבירו ואכלו. פתאום קרא אותו בעד חלון הבית אביו הרבי הרש"ב, בנו של המהר"ש.

אביו אמר לו אמנם נתת מהאבטיח גם לחברך אבל לא נתת בלב שלם. ושוחח איתו הרבה על גדרם של טוב עין ורע עין.

עד שהילד התעורר מאוד והתחיל לבכות, והיה בוכה והולך כחצי שעה, עד שהקיא מה שאכל. ראתה אימו הרבנית את הדבר ואמרה לבעלה הרבי מה אתה רוצה מהילד, השיב הרבי טוב הדבר כך נקנית לו מידה טובה. כשהגדיל היה ויהי לרבי שח פעם את המאורע וסיים

- זה חינוך (סיפורי חסידים).

כאשר אנו קוראים את הסיפור הזה מתעורר בתוכנו קושי, אפילו התנגדות פנימית. התביעה כלפי הילד נראית לנו מוגזמת, והלחץ שמופעל עליו עד שהוא מקיא את כל מה שהוא אכל מרגיש לנו ממש לא לעניין. אנו מזדהים מאוד עם האמא בסיפור, שדואגת לשלומן של הילד; אבל להפתעתנו הרבה כשהרבי הריי"צ גדל הוא זוכר כיצד הסיפור הזה גידל אותו והיווה תפנית משמעותית בחייו, עד שהוא מתבטא כלפיו במילים: "זה חינוך".

כנראה שפספסנו פה משהו... אם כן כיצד עלינו לקרוא את הסיפור?

השיחה הזו שנובעת מעומק ליבו, הילד מזהה את חווית התענוג שקיימת אצל אביו, וליבו מתמלא בגעגועים אליה, עד שהוא מתעורר בבכי.

ההתעוררות הגדולה שחווה הרבי הריי"צ מביאה אותו להקיא את האבטיח שהוא אכל. לנו המאורע נראה תמוה, אך כל זאת מפני שאנו מתקשים להאמין שישנם אנשים גדולים. מסופר שפעם נכנס הרבי לחדרו של הרבי הריי"צ וראה אותו שוכב מעולף.

לאחר שהרבי קרא לרופאים שיעוררו אותו מעלפוני הוא ניסה לברר מה הייתה הסיבה שגרמה לרבי הריי"צ להתעלף. לבסוף הוא מצא

כאשר הרבי הרש"ב פונה לשוחח עם בנו על המידה של 'טוב עין' הוא לא מרגיש שהוא מייצר בכך חוויה של קושי וסבל, הוא בא להקנות לרבי הריי"צ חוויה של טוב ותענוג

על גבי זה עלינו לזכור שלצדיק יש תענוג מעבודת ה' פי כמה וכמה מלאכול אבטיח. הרבי הרש"ב חש בכל הויתו שלהיות

מכתב פתוח על השולחן בו היה כתוב על חסיד אחד שנהרג בשואה!... זהו סיפור על אדם ענק. כאשר אנו מכירים בגדלות של האישיות עליה אנו מדברים אנו יכולים לקבל את העובדה שאדם שמתעלף בזקנותו מכך שחסיד נהרג - יקיא את האבטיח שאכל בילדותו כדי להיות טוב עין...

טוב, אחרי שהצלחנו לקרוא את הסיפור ברוח טובה, אפשר להתחיל להתבונן מה אנחנו לומדים ממנו בעבודת ה' שלנו. בדרך כלל המחשבה הפשוטה שלנו היא ש'בעל מידות טובות' הוא מי שמתאמץ חזק כדי להתגבר על הנטיות השליליות שלו. אבל בסיפור הזה הרבי הרש"ב מלמד אותנו את ההיפך; אם האדם מרגיש קושי כאשר הוא נותן לשני - הוא עוד

קודם כל, כדי להבין טוב את הסיפור עלינו להפנים היטב שמדובר פה באבא צדיק שמחנך את הבן שלו, ולכן הוא לא תובע מהבן שלו משהו שהוא לא תובע מעצמו. פעמים רבות ישנה תופעה (בעיקר אצל בעלי תשובה) שהאבא מרגיש שהוא עשה הרבה טעויות בחיים ולכן מתוך דאגה לבנו הוא מבקש ממנו להתנהג באופן שמעצמו הוא לא תובע. כאן לא מדובר במציאות כזו, הרבי הרש"ב לא מבקש מבנו לקנות מידה שהוא לא קנה בעצמו.

טוב עין זה התענוג האמיתי, והתענוג שמגיע מאבטיח הוא ממש חיוור לידו. ממילא, כאשר הרבי הרש"ב פונה לשוחח עם בנו על המידה של 'טוב עין' הוא לא מרגיש שהוא מייצר בכך חוויה של קושי וסבל; להיפך, הוא בא להקנות לרבי הריי"צ חוויה של טוב ותענוג. בצורה חריפה יותר אפשר לומר שכשהרבי הרש"ב רואה את בנו בוכה - הוא רואה אותו שרוי בחוויה של תענוג אמיתי.

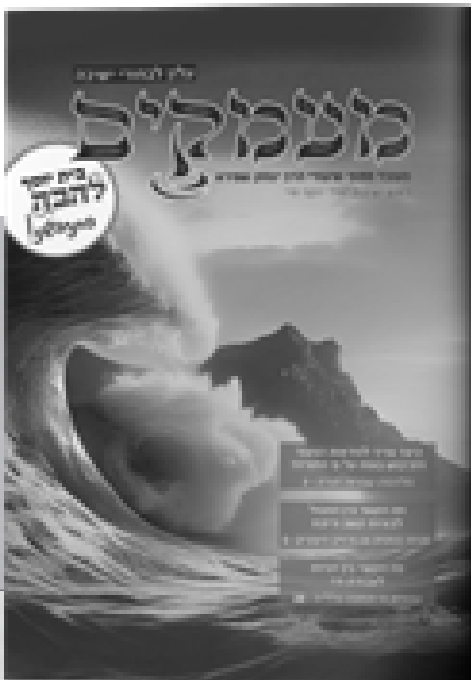
הרבי הרש"ב לא פונה לבנו מתוך אכזבה, ובוודאי ובוודאי שלא מתוך כעס; להיפך, הרבי הרש"ב מאמין בבנו שהוא יכול להיות טוב עין בצורה אמיתית, הוא נותן בו אמון שכשהוא יגדל הוא יהיה רבי. לכן לא מתואר בסיפור שהרבי הרש"ב נוזף בו או מרעים עליו בקולו, אלא משוחח עימו על המידה הטובה. תוך כדי

שאנחנו יכולים לתת לבן אדם. לשם כך עלינו לשוחח איתו כמו הרבי הרש"ב; מצד אחד אנו לא תובעים מהמתייעץ משהו שאנחנו לא תובעים מעצמנו, ובנוסף לזה אנו מרגישים שהנקודה שאותה אנו רוצים להנחיל לו היא מלאת כיף ותענוג אמיתי. כאשר אנו באים מתוך עמדה כזו, לא ניבהל כאשר המתייעץ מתעורר בבכייה מתוך שברון לב, כי נצליח לחוש בתענוג שטמון בבכי הזה.

לא קנה את המידה הטובה. כי מידת 'טוב עין' באמת היא לתת לשני ללא שום תחושה של כיווץ, אלא מתוך חוויה של תענוג פנימי.

ומה אנחנו יכולים לקחת מהסיפור הזה לעולם הייעוץ?

הנקודה שאפשר ללמוד מפה היא שלא צריך כל כך להיבהל מלשבור משהו. כמובן שחייבים להיות זהירים, ודרושה רגישות רבה, ובכל זאת לפעמים זה הדבר הטוב ביותר

נהנית מעלון מעמקים?

רוצה להיות נציג בישיבה שלך?

אנא צור איתנו קשר!

עתי: 058-5277247

הענוג בלימוד תורה

למה חשוב למצוא את התענוג בלימוד? • התורה דומה לכסף או לדבש? • מה התועלת בלעשות פרצוף? • מבנה שלם ומאוזן של כל סוגי התענוג מלימוד תורה.

הענוג - מטרה ולא אמצעי

לימוד התורה ממלא נתח נכבד בחיינו, ובעבודת ה' שלנו. אך עלינו לשים לב שהוא לא הופך להיות אמצעי להשגת דברים אחרים. כדי שלימוד התורה לא יהיה אמצעי לדברים אחרים, אלא מטרה בפני עצמה, אנחנו צריכים למצוא את התענוג שלנו בתורה. אם אנחנו לומדים תורה בגלל סיבה מסויימת אז התורה היא רק אמצעי לאותה סיבה, אך אם אנחנו מתענגים מעצם הלימוד, אזי הלימוד הוא ממש לשמה. כדברי אדה"ז בשו"ע הרב (א"ח מז, א): "ולכך יראה כל אדם שתהיה כלי חמדתו של הקדוש ברוך הוא שהיה משתעשע בה בכל יום חשובה בעיניו לברך עליה בשמחה יותר מעל כל הנאות שבעולם, שזה מורה שעוסק בה לשמה".

נהמדים מזהב ומתוקים מדבש - הפכים משלימים

כדי למצוא את התענוג שלנו בלימוד התורה עלינו לשים לב לכך שלימוד התורה מייצר אצלנו דברים הפוכים, שיחד יוצרים אצלנו תענוג שלם יותר מהתורה. הבעש"ט מסביר שהפסוק "הנחמדים מזהב ומפז רב, ומתוקים מדבש ונופת צופים" (תהלים יט, יא), מלמד אותנו את העיקרון הזה. התענוג שיש לנו מהתורה עולה על התענוג שיש לנו מהזהב מצד אחד, ומהצד השני, הוא אף עולה על התענוג שמצייר לנו הדבש.

התענוג שמייצר הזהב הוא תענוג שלא נגמר. מי שרק מתחיל להתעסק בכסף מגלה את התענוג שיש בו, והוא רוצה עוד ועוד,

התורה שלנו הקב"ה שונה כנגדנו (תנא דבי אליהו פרשה יח). אנחנו שמים את זה כדבר הראשון בפרצוף משום שאנחנו רוצים לומר שככה אנחנו מגדירים לימוד תורה. כשאנחנו מתייחסים למה שאנחנו אומרים כדבר תורה פירושו של דבר שאנחנו מאמינים שהקב"ה גם אומר את זה עכשיו וזה מעניין ומעסיק אותי⁶. האמונה שהקב"ה נמצא, נוכח ומתעניין

בתורה שלנו - גורמת לנו לתענוג גדול בלימוד.

החכמה

בספירת החכמה

**כדי שלימוד התורה לא יהיה
אמצעי לדברים אחרים, אלא
מטרה בפני עצמה, אנחנו צריכים
למצוא את התענוג שלנו בתורה**

נציב את התבוננות בכך שכל התורה היא כמו השכלה, חכמה, שכל העולם הוא רק נפקא-מינה שלה. בהתבוננות זו כל החשיבות של העולם היא רק זה שהוא יכול לבטא לנו את החכמה של התורה, וממילא העיסוק בתורה הוא החשיבות העיקרית, וההשלכות שיהיו לכך בעולם לא משנות לנו. למשל, כאשר ר' אליעזר ור' יהושע מתווכחים האם התורה בשמים היא (בבא מציעא נט), סוגיא שיש לה השלכות עצומות על העולם, הם עסוקים רק בלימוד, בתורה עצמה, בכלל לא מעניין אותם מה יהיו ההשלכות. הגמרא מתארת שהחרוב נעקר ממקומו, אמת המים חזרה, וכותלי בית המדרש נטו ליפול, העולם הזדעזע לגמרי מהדיון, אבל אותם מעניין רק מה יש לתורה לומר. התבוננות זו גורמת לנו לתענוג גדול בלימוד, כך אנו מרגישים שאנחנו עכשיו יושבים עם הקב"ה (כמו שכתוב "עם המלך במלאכתו ישבו שם") וחושבים איך

"אוהב כסף לא ישבע כסף" (קהלת ה, ט). ואילו הדבש כ"כ מתוק שאחר שלוקחים ממנו כמות מועטת אי אפשר (וגם לא רוצים) לקחת ממנו עוד, "דבש מצאת - אכול דייך, פן תשבענו - והקאתו" (משלי כה, טז).

כאשר כל אחד מהם עומד בפני עצמו, מסביר הבעש"ט, יש בהם חיסרון. אי אפשר לשבוע מכסף מועט, תמיד רוצים לחפש עוד, "יש לו מנה, רוצה מאתיים". אי אפשר ליהנות מהדבש בלי סוף, חייבים לעזור

מתישהו. אבל בתורה יש תענוג מסוג כזה וכזה. לימוד תורה מוליד צימאון גדול לעוד תורה, לקחת ולחטוף כמה שיותר, כמו הכסף. ומצד שני, אפשר בכל פרט בתורה להרגיש שהוא הכל, שהוא ממלא אותך עד הסוף, כמו הדבש.

פרצוף תענוג מלימוד תורה

התבוננות זו של הבעש"ט מלמדת אותנו שישנם הפכים, שבמידה ומציבים כל אחד במקומו הם יוצרים דבר שלם יותר. על יסוד התבוננות זו נצייר פרצוף של תענוג בלימוד, במקביל לספירות האלוניות. כך נוכל להתבונן בצדדים השונים של התענוג שמציירת לנו התורה, ולראות כיצד הם משלימים אלו את אלו.

כתר

הביטוי של ספירת הכתר בנפש היא האמונה. בספירה זו נציב את האמונה בכך שבלימוד

6. אם נניח אדם לומד גמרא ולא חושב שהקב"ה עסוק במה שהוא עושה, זאת אומרת שהוא מתייחס ללימוד שלו כלימוד הסטוריה של מה שהיה בזמן חכמי התלמוד לפני אלף שנים.

שהתבאר על הדבש). בגמרא (חגיגה, י.) נאמר שהיוצא מתלמוד לתלמוד אחר, עובר מסוגיה לסוגיה, עליו נאמר "ליוצא ולבא אין שלום". היכולת לעסוק בפרט אחד בתורה, ולהעמיק בו את הדעת לגמרי, ממלאת אותנו בתענוג.

חסד

בספירת החסד נציב את מה שכתוב על התורה "תורת חסד על לשונה", שאחד הביאורים בפסוק הזה הוא שחסד גדול ה' עושה איתנו,

בכך שהוא קורא
למה שאנחנו
לומדים 'תורה'.
בדומה לספירת
הכתר, שם דיברנו
על האמונה בכך
שה' עוסק ונמצא
בתורה שלנו, כאן
אנחנו מתבוננים
בחסד של ה',

**אנחנו שמים את זה כדבר הראשון
בפרצוף משום שאנחנו רוצים
לומר שככה אנחנו מגדירים לימוד
תורה. כשאנחנו מתייחסים למה
שאנחנו אומרים כדבר תורה
פירושו של דבר שאנחנו מאמינים
שהקב"ה גם אומר את זה עכשיו
וזה מעניין ומעסיק אותנו**

שמה שאנחנו לומדים נחשב תורה. כל לומד מכיר את השלב שבו הוא מסתכל אחורה על הלימוד שלו בעבר ומזדעזע מרמת השטחיות. לכולנו ברור שלימוד התורה של ילד, שטחי לאין ערוך משל תלמיד חכם גדול, בדיוק כפי שברור לנו שהלימוד תורה שלנו שונה לחלוטין מהלימוד בדורות עברו. אבל את ה' לא מעניין כמה הלימוד שלנו שטחי ומצומצם - הוא מגדיר את הלימוד שלנו כתורה, ובעצם כנס לתוך הסוגיא של מה שאני לומד ושקוע ומתעניין בזה. ההתבוננות בחסד הגדול של ה' - ממלאת אותנו תענוג גדול בזמן הלימוד?⁷

העולם צריך להיראות, התחושה היא שאנחנו מתעסקים עם הדבר הכי חשוב במציאות, שכל המציאות רק נובעת ומשתלשלת ממנו, ואין לך דבר גדול מזה.

בינה

בבינה נציב את ההתבוננות בכך שהקב"ה 'אסתכל באורייתא וברא עלמא' (זוהר תרומה, קסא, ב.). כאן אנחנו כבר אומרים שהתורה נותנת משמעות ותוקף לעולם. מי שרוצה ליצור

משמעות לעולם, למצוא את הכיוון הנכון והישר שלו, איך צריך לברוא, לקדם ולהוביל אותו - צריך להסתכל קודם בתורה. העולם הוא לא רק נפקא מינה של התורה, אלא

מציאות חשובה שהתורה נותנת לה תוקף ומשמעות. דוגמא מוחשית לכך היא שלאמירה של תלמידי חכמים גדולים יש משמעות ותוקף רב יותר משיש לכל אדם אחר. הם עסוקים בתורה, והיא נותנת תוקף לצורה שבה הם מסתכלים ובונים את העולם. גם התבוננות זו גורמת לנו תחושה מענגת שאנחנו עסוקים בדבר המשמעותי, שמייצב ונותן תוקף לכל העולם.

דעת

בספירת הדעת נציב את היכולת להעמיק במקום אחד ובסוגיא אחת בתורה, ולשקוע בה לגמרי, כאילו אין בתורה עוד שום דבר (כפי

7. והארכנו על כך במאמר "חידושי תורה בלי גבול" שנדפס שבעלון של חודש סיוון התשפ"ג.

גבורה

בפרצוף של הספירות האלוניות הגבורה נמצאת בצד שמאל, ובתורה צד שמאל הוא צד צפון (כאשר הפנים מופנות קדימה-מזרחה). בגמרא (בבא בתרא כה:) נכתב שצד צפון מביא לעשירות, כך שיש קשר בין הגבורה לעשירות. לימוד התורה מביא לתענוג בכך שהוא נותן לנו עשירות של ביטוי למה שמתחולל אצלינו בפנים, וכפי המבואר בחסידות על דברי חז"ל שמשם רבינו התעשר מהפסולת של הלוחות של התורה. אדם שלומד הרבה תורה ונהנה ומחובר לזה אז כל דבר בחיים שהוא נפגש איתו יש לו מה להגיד, יש לו איך להסתכל מהמבט של ה' על המציאות שאותה הוא חווה. כמו שהרבה פעמים בחורי ישיבה נפגשים אחד עם השני ומדברים בלימוד, לפעמים זה קצת מלאכותי ומכביד, ולפעמים זה ממש כיף-חיים, ממש מתוק, לא אוהבים לדבר דברי ליצנות סתם, אז זה ממש כיף שאפשר לדבר משהו שאנחנו מאמינים שהקב"ה גם מדבר עליו.

תפארת

ספירת התפארת יוצרת מבנה מפואר. היא כוללת ומאזנת את החסד והגבורה יחד, ומבטאת כל דבר שמצליח ליצור מבנה שלם, מפורט ומאוזן. אם התורה הייתה חד צדדית, בלי יכולת להתפתח לצדדים נוספים, הפוכים ומאזנים זה היה מכביד. היכולת לקחת נקודה בתורה, לפתח אותה, למצוא את הניגודים ואת האיזונים ביניהם, ממש כמו המבנה שאנחנו עושים עכשיו, ממלאת בעונג.

נצה

בספירת החסד הוסבר שהקב"ה עושה איתנו חסד, כך שהלימוד שלנו נחשב תורה. בספירת הנצח ניקח את זה צעד אחד קדימה. אחרי שהקב"ה החליט שמה שאני אומר זה תורה, הוא גם אמר שהוא מחויב לזה. אני כבר יכול לנצח את הקב"ה. זה חסד שבו הקב"ה נותן לי את התחושה שאני עושה איתו חסד, שהוא צריך את מה שאני אומר, כי אני כבר מחליט מה נחשב תורה, וממילא מה ה' רוצה.

הוד

ספירות ההוד מבטאת תמימות, השלמה עם המציאות. זה מה שחז"ל אומרים על הפסוק "דילוגו עלי אהבה", שהקב"ה כ"כ נהנה ממה שאני לומד, שאפילו אם אני אומר שטויות, ה' מחליט שהוא מקבל את מה שאני אומר. אני מתמלא בתענוג מכך שאני משקיע על משהו, ולמרות שאני יודע שחלק ממה שאני אומר ודאי לא נכון - זה גם תורה, וה' שמח ונהנה בטעויות שלי.

ההתבוננות של ההוד משלימה ומאזנת את התבוננות הנצח. אם היינו נשארים בתובנה שאנחנו מנצחים את ה', ולא מסתכלים על הצד השני, שכל מה שאנחנו אומרים זה טעות - היה בכך טעות חמורה. וגם להפך, במידה והיינו חושבים רק שכל מה שאנחנו אומרים זה שטויות, ופשוט ה' החליט שהוא אוהב את זה, בלי לשים לב לכך שאנחנו אומרים דברים שה' הולך אחריהם, שאנחנו מגלים לה' את התורה שלו, שאנחנו מנצחים את ה' - היינו מפסידים הרבה.

יסוד

פנימיות ספירת היסוד היא אמת. אחרי שאמרנו שה' הולך על התורה שאנחנו לומדים, אפילו כשהיא מלאה בטעויות, אנחנו יכולים לומר שגם אנחנו הולכים עליה. היכולת שלנו לפסוק הלכות מתוך התורה שאנחנו לומדים, מתוך ביטחון שהתורה שלמדנו היא אמת שיכולה להתיישם במציאות. התבוננות זו ממלאת אותנו בתענוג בלימוד התורה, האמיתי והיציב.

מלכות

המלכות קשורה לכתר, 'נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן' (ספר יצירה), כמו הצירוף הידוע 'כתר מלכות'. בכתר אמרנו שהקב"ה נמצא בתוך התורה שאנחנו לומדים, ואומר אותה בעצמו. במלכות נתבונן בכך שכל מה שאנחנו לומדים הקב"ה כבר אמר, כשהתפקיד שלנו הוא רק להוציא לפועל ולבטא את זה בצורות נוספות. 'כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש - כבר נאמר למשה מסיני' (ירושלמי פאה, ב, ד).

כתר

הקב"ה יושב ושונה כנגדו

בינה

התורה נותנת משמעות ותוקף לעולם

חכמה

העולם הוא נפקא-מינה של התורה

דעת

היכולת להעמיק בנקודה אחת

גבורה

עשירות של דיבורים מלאי משמעות

חסד

ה' קורא למה שאנחנו לומדים - תורה

תפארת

היכולת לעשות פרצוף

הוד

הטעויות שלי נחשבות לימוד תורה

נצח

למצח את הקב"ה, להסביר לו מה הוא רוצה

יסוד

הכח לפסוק הלכה

מלכות

כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש נאמר למשה בסיני

מלחמה לפי תורה

כשכולם מתעוררים להבין מי האויב,
זה הזמן ללמוד מהו מוסר הלחימה של
תורת ישראל.

לימוד הלכות מלחמה בצורה מעמיקה
על פי התורה,
נותן לנו מבט נכון בסוגיות של דיני
נפשות, בסברות ישרות המתיישבות
על הלב.

**תורת המלך חלק א' –
דיני נפשות בין ישראל לעמים
מאת הרבנים
יצחק שפירא ויוסף אליצור**

מחיר לזמן מלחמה 40 ש"ח

לרכישה

או בטלפון
058-5277247